

Brazilija ima s pristaši očiščeno ogromno težav. V nji so nemiki priselenci in njih potomci, ter priselenci iz Japonske in Italije jako močni gospodarsko in politično. Vlada Brazilije je stoddotno za sodelovanje z Zed. državami in jim pomaga, nemike in japonske podmornice pa potapljaio brazilske trgovske ladje. V Rio de Janeiru so se minule tedne dogodili izgrede Brazilcev, v katerih so napadli nemike, japonske in italijanske firme ter jim napravili čimveč mogoče škode. Gornje je prizor iz ene protiosiščnih demonstracij v brazilskem glavnem mestu.

Rusija želi, da zavezniki otvoro še eno fronto

HITLER STAVI NA SVOJE ZADNJE KARTE. — LORD BEAVERBROOK O VAŽNOSTI SOVJETSKE UNIJE. — VZHODNA FRONTA ZDAJ EDINA, KJER SI NACIJI LOMIJO ZOBE

Vojna t. leto se bo odločila na vzhodni fronti, pravi Hitler in vrga svoj narod v požrtvovalnost in potrpljenje.

Pred par tedni je imel Proletarec na tem mestu članek, da se izid vojne res odloči na tem največjem bojišču, kar je še pozna svetovna zgodovina.

Vojna in politična tehnika
Kar je Rusija za oboroževanje mogla storiti, je storila. Ves

JOSEF STALIN

angleški "Clevedon set" z ameriškim Charlijem Lindberghom na čelu se je motil v presojanju njenih naporov. Seveda, kritiki lahko pravijo, da je Lindbergh do 22. junija lanskega leta bil v očeh kominterne "junak", kar je res. Res pa je tudi, da se je sovjetska vlada na vso moč skušala izogniti vojni. Ni bila še zadosti pripravljena napa, vzlic pretnjam, da ako se bo morala boriti zoper napadalce, bo to le na njihovih ozebljih.

Ne Hitlerju, ne vladj v Moskvi, se prerokovanja niso uresničila. Hitler nima še Moskve, ne Leningrada, ne oljnih polj na Kavkazu in tam okrog. Izgubil pa je Hitler po svojem lastnem priznanju na ruskih poljanah pokdrug milijon mož. Ker vojna ni še nikakor odločena, je jasno, da jih bo moralo poginiti na obeh straneh še kakih šest milijonov, predno bomo lahko rekli: ta in ta je zmagal.

Stelin za še eno fronto
Čitatelji so imeli nedavno priložnost poslušati sovjetskega poslanika v Washingtonu Ma-

ksuma Litvinova, ko je govoril na banketu novinarjev iz tujezemstva. Čuli smo ga v radiju, ko je dejal med drugim: "Vse, kar sem kdaj rekel v ligi narodov ali kjerkoli, drž. Niti enega stavka mi ni treba preklaticati."

Dalje je v svojem govoru apeliral: "Njč ne pomaga, da imate milijonske armade, če so neaktivne."

Določno je rekel ameriški in angleški vladi, da ga veseli, ker priznavajo zasluje sovjetski vojski, a Rusija bi rajše pomoe kot priznanje za svojo hrabrost.

To je nedavno poudaril tudi Josef Stalin. Recimo o njemu kar hoemo, vendar priznajmo: Če Rusija pade, pademo mi. Če Hitler zmaga, se bodo tudi Zed. države zakotalile v fašistični val, hačeš nočeš. Ako Rusija zmaga, bomo dobili tla, da stopimo nanje in se pričnemo ukvarjati po demokratičnih principih z vprašanji in delom, kaj pa poslej?

Lord Baeverbrook razume

Ko je hodil na posete v Mosko Charles A. Lindbergh, in (Nadaljevanje na 4. strani.)

Nad trideset sotrudnikov povabljenih za spise v Majski Glas

Dražja Mihajlovič, čemu se bori in kaj pomeni njegova vojna za nas? Članek o njemu bo v Majskem Glasu. Etbin Kristan — njegovo delo in boji — tudi to bo še posebno vreden spis, ki bo v Majskem Glasu.

Ivan Molek bo imel v njemu satiro "Žarek iz Čičarne", Anton Garden piše o položaju in ga razčlenkuje, Etbin Kristan bo rekel morda nekaj o sebi in nas, Anton Shular se je tudi že oglašil s svojim spisom, Ivan Jontez sporoča, da tokrat ne bo utegnil ničesar napisati, a poslali so nam že svoje spise Joško Oven, Filip Godina, Zvonko A. Novak, Frank S. Tauchar in te dni jih pričakujemo še od Milana Medveška, F. Česna, F. A. Vidra, L. Benigarja, V. Cankarja, Katke Zupančičeve, Jankota Zege itd.

Točnejši pregled bo v prihodnji številki.

Prav gotovo pa lahko že tu zatrdimo, da bo prihodnji Majski Glas vreden svojega imena, kakor njegovi predniki, in potrulili se bomo, da bo tudi čimboljše ilustriran.

Edino, kar naj še omenimo je, da ga izdajamo zato, da ga ljudje čitajo. To pa bo mogoče le, ako se potrudimo, vsak po svoji moči, da ga razširimo. Upoštevajmo vsi, da smo v težkih vojnih časih, da imamo vsled tega še posebne nadlege, a vendar, ker smo pripravljeni vi in mi sodelovati, bomo to podvzetje ohranili ne samo dokler bo vojna, nego še posebno, ko je bo konec.

Kajti ko preneha, bo treba graditi svet znova. Mi se prištevamo k zidarjem novega sveta.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Američani se bodo lahko kmalu seznanili z dejstvom, da imaš v žepu dolarjev do sto ali več, a potrebuješ, kakršnih si bi rad nakupil, pa niso naprodaj.

Pri Fordu v Detroitu so pričeli prvič sedaj uposledvati ženske. Pravijo, da jih misli najeti kakih 25 tisoč. Tudi to je znamenje vojne.

Zdravstvo nabornikov ima v časopisju in v šolah jako slabe odmeve. Zatrjujejo, da jih je bilo dosedaj nad 50 odstotkov odklonjenih, ker niso zadostili regulacijam. 31 odstotkov je bilo odklonjenih vsled splošnih fizičnih hib, v podrobnostih so bili odvrženi vsled slabih zob, slabih oči in precejšen odstotek tudi vsled spolnih bolezni. Mislili smo, da jih ni bolj zdravih možkih kakor v Zed. državah. Pri tem novačenju pa so bile zdravstvene avtoritete opozorjene, da je vzlic obilici dobre

hrane nekaj narobe z njimi. Vlada se je problema resno lotila in upamo, da bo v higijeni obrnila marsikaj na bolje.

V Moskvi vprašujejo, čemu se Anglija na vojno še vedno le pripravljaja, dasi je že tri leta v nji. In bo res potrebno, da se borbe resno loti, ker tudi njenemu ljudstvu ni všeč čitati le o izgubljenih bitkah.

Japoncem na amerškem zapadu je prinesla ta vojna večje težave, kakor pa njihovim rojakom na Japonskem, ali na Filipinih, ali kjerkoli drugod. Ameriške oblasti so jih poslale s kalifornijskega obrežja, in pa iz Washingtona in Oregona že blizu dve sto tisoč v "kempe". Vlada jim ne želi storiti nič zlega, toda ker so med njimi petokolonci, morajo vsi Japonci trpeti posledice radi tega.

George Washington Hill, Sr., prejema od American Tobacco (Nadaljevanje na 4. strani.)

Evropa gazi bolj in bolj v glad, vzlic novi pomladi

V Franciji so znižali odmerke kruha. V Nemčiji odmerke vsega, še bolj pa v Italiji. V Španiji, ki je "nevtralna", se lahko dobi dober obed za okrog pet dolarjev, pravi poročevalec čikaške Tribune, ki je bil v Evropi, da študira živilake probleme. Pravi, da kdor ima denar, se lahko v Španiji, ali na Portugalskem, pa tudi v Franciji in Nemčiji lahko prav dobro najde.

Prizna pa, da so tam taki ljudje, ki bi lahko plačali za obed od enega do pet dolarjev jako redki. In ker je hrane premalo, jo dobe tisti, ki imajo največ denarja, stradaajo pa oni, ki najmanj zaslužijo in so hrane najbolj potrebni.

Zastopniki mednarodnega in ameriškega Rdečega križa pravijo, da je živilska situacija za večino evropskega prebivalstva silno resna in da bo umrlo vsled podhranjenaja milijone ljudi. Naciji, ki so te dežele podjarmili, so sicer v skrbeh, kaj bi storili, a njihov glavni namen, ki ga vestno vrše, je, da vzamejo domačinom domalega vesa in pošiljajo konfiscirana živila v tretji rajh in pa nemški armadi na vzhodno fronto.

Slavnost v počast Etbinu Kristanu

V soboto 11. aprila bo v SND v Clevelandu banket, ki ga priredi Cankarjeva ustanova v počast Etbinu Kristanu. On te dni dopolni 75 let svojega življenja. Pričakuje se ogromne udeležbe. V imenu JSZ, Proletarca in Prosvetne matice je delegiran posetiti to slavnost Frank Zaitz.

Le 60,000 Židov v Italiji

Italijanska vlada se je lotila antisemitske gonje vsled "nacionalnosti". Hitler je hotel in morala je. Židov je v Italiji tako malo, da so se mnogi Italijani sedaj, ko se je začela gonja proti njim, kar čudili. Večina prebivalcev jih sploh ne pozna. V vsej Italiji jih je bilo ob pričetku te vojne samo 60,000.

Kaj premišljuje Mussolini

Mnogi ugibajo, da-li je Mussoliniju v njegovi sedanjí tragediji hudo, ali pa se je udal v usodo. On je bil Hitlerjev učitelj. A primerilo se je, da ga je učence prerastel. Mussolini se več ne repenti in tudi grozi ne nikomur. A upa, da mu bo še dana prilika zarohneti.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že sklenili naročiti Majski Glas?

BOJ PROTI UNIJAM JE OSIŠČU VELIKA POMOČ

VSAKDO, KI RUJE PROTI ORGANIZIRANEMU DELAVSTVU, JE SOVRAŽNIK TE DEŽELE. SPLETKE ZA UNICENJE SOC. ZAKONOV. DELAVSTVO V POLNI MERI ZA SODELOVANJE

Največja nevarnost v Zed. državah so v naših vojnih naporih tisti ljudje, ki v svoji pohlepnosti, zakrknjenosti in reakcionarnosti udarjajo po delavcih in njihovih organizacijah, kakor da so oni "peta kolona", tisti pa, ki jih napadajo, pa stebri patriotizma.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je naslovil kongresu v celoti in še posebej vsakemu posameznemu senatorju in poslancu pismo, v katerem odločno ugotavlja:

1. Ameriško delavstvo je zvesto tej deželi in od njega je odvisno, da-li v nji zmagamo ali ne.

2. Gonja za uničenje zakona, ki določa 40-urni maksimalni delavnik, nima namena koristiti obrambi, nego potisniti delavstvo nazaj v stare razmere.

3. Ni res, da zakon, ki pravi, da je maksimalni delavnik 40 ur na teden, prepoveduje daljši delavnik, določa pa, da se mora za nadure plačati čas in pol. Ta postava je bila sprejeta zato, da se zmanjša število brezposelnih.

4. Ni res, da plače za nadure obremenjujejo stroške v naporih za obrambo, kajti večina kompanij obratuje svoja podjetja na dva ali tri šhte in delavci v njih delajo po 8 ur na dan in le majhen odstotek tudi "overtime".

Ne odbiti delavcev!

Green in Murray apelirata na delodajalce: Ne odbijte od naporov proti očišču delavskega ljudstva. Vse bo storilo, in vse, kar delavci zaslužijo, gre nazaj v promet!

Očitati jim sedaj izredne plače pod krinko patriotizma je zločinsko in — kot pravi Green, neveredno pravega Američana, ako so mu koristi te dežele in njenega ljudstva res pri srcu.

Reakcionarji ne odnehaajo

Pa je vse zastoj, kako se predstavniki delavstva trudijo, da bi delodajalce pridobili za premirje. Roosevelt apelira in tolmači, da je vsak delavec, ki kaj producira, vojak svoje vrste. Delavska tajnica Frances Perkins, ki ima s takimi zadevami največ opravka, se trudi, da bi magnate uverila, in pa nasprotnike v kongresu, da s svojimi napadi ustvarjajo dvom med onimi, ki garajo in žele koristiti Zed. državam. Saj to, kar prejmejo plače, vendar zaslužijo, torej je ne dobe zastoj! Pa se bossi v velikih časopisih in po radiu derejo, kot da gre delavec le v tovarno, čaka plačilnega dneva in prima-ha ven z debelim čekom v roki.

Nove zavratne nakane

Vzlic vsem tem dokazom pa nazadnjaški, reakcionarni torijski demokrati in republikanci kar naprej tirajo pred zbornico nove predloge za razveljavljenje 40-urnika, za uničenje postav, ki določa plače za nad čas, in sploh za razveljavljenje vseh socialnih postav, ki so bile sprejete v letih zadnje krize.

Ko mine vojna, in ako se jim naporji proti delavstvu posrečijo, bomo videli še vse večjo katastrofo, kakor pa je nastala leta 1929.

Mi je neemo in zvezna vlada z Rooseveltom na čelu si prizadeva, da se ne dogodi. Torej naj zakoni socialnega značaja ostanejo kot so, oziroma se jih naj izboljšuje, unije pa naj svoje hibe odpravijo same, da ne bo nikakršnih podlag za naštevvanje "unijških raketirstev".

Nesreča za to deželo ni to, da je nad 20 milijonov delavcev v unijah. Škodi ji le, da jih je še nad 30 milijonov, ki niso nikjer organizirani.

Ameriški delavci v defenzivi

V Riomu v Franciji je skušala reakcija s pomočjo navodil iz Berlina naprtiti krivdo za poraz demokratične republike na delavski razred.

Obtoženca Leon Blum in Edouard Daladier sta ji prekrizala račune.

V zveznem kongresu si prizadeva slična reakcija zvaliti odgovornost za polzevo pot v produkciji na unije, na socialne zakone in na delavstvo v splošnem. Ameriška plutokracija v teh prizadevanjih uspeva in delavstvo je v defenzivi.

Delavstvo na Angleškem si je dobilo v tej vojni veljavo. Tu jo izgublja. Čemu? Ker je brez političnega gibanja in brez časopisja. Angleško delavsko gibanje ima svetovno znan dnevnik, Daily Herald. Poleg tega ima mnogo drugih listov vseh vrst. Ima svojo politično stranko in v parlamentu svoje ljudi. Ameriško delavstvo nima v zveznem kongresu nikogar razen nekaj takozvanih prijateljev. Angleško delavstvo je bilo pozvano na sodelovanje v vladi. V ameriški vladi ni nikogar iz delavskih vrst. Sreča za nas je, da je zvezna administracija vzlic temu liberalna in se mora vsled tega boriti s svojo lastno stranko, ki je reakcionarna in protidelavska.

Ameriški delavci so v politiki nazadnjaški, ker čitajo zgolj sebi sovražen tisk, ki jih zavaja in zastruplja.

Tudi slovensko delavstvo bi bilo tako, če ne bi pred štirimi desetletji med nami nastalo gibanje, ki je šlo v borbo zoper nazadnjaštvo. Zgradili smo si organizacije in časopise, ki oznanjajo delavsko ideologijo. Brez tega bi bil naš narod v tej deželi še vedno in temi.

Ruski relief — čemu se ga zbira in kam gre?

Za pomoč Sovjetski Uniji v zdravilih in živilih se je v prvih šestih mesecih nabralo v denarju in blagu okrog milijon dolarjev. Tako poroča Russian War Relief, Inc., ki posluje z dovoljenjem ameriške vlade in pod nadzorstvom njenih računskih pregledovalcev.

Akcija za te vrste pomoč je dobila svoj zamah šele ko je bilo očividno, da so se Hitlerjevi upi na lanski blitzkrieg v Rusijo izjalovili.

Vsega skupaj je zbral Russian War Relief, Inc., do svojega zadnjega poročila, v denarju in blagu \$904,319.94. Za ta denar je poslal v Rusijo, ali pa naročil zanj, za \$353,060.24 raznih potrebščin. Preostala vsota je določena za nakup nadaljnjih potrebnih, ki bodo poslani tja čim bo mogoče dobili ladje.

Administrativni stroški v

kompanji za ruski relief so znašali v omenjenem času \$178,507.73, ali 19.7% od zbrane vsote. To ni mnogo, ako se pomisli na grški ali na kitajski relief, posebno pa še na nekatere manj važne, v katerih so promotorji vzeli skoro ves nabrani denar, drugi pa nad 50%.

Najcenejše upravljanje je slovenski pomožni sklad za staro domovino, ki ga vodijo naše podporne organizacije. Toda nabralo se je direktno od ljudi le nekaj tisočakov in stroške odbornikov pa plačujejo organizacije same, namreč kadar se snidejo na sejah in za razne druge njihove posle v tem delokrogu.

V tem listu je bilo že večkrat pojasnjeno, da mora sedaj vsaka reliefna akcija, to je, vsako podvzetje, ki je ustanovljeno v pomoč ljudstvu kake druge dežele, dobiti prvič tozadevno do-

voljenje od zvezne vlade, in drugič, predložiti ji mora od časa do časa račune, kako se uporablja nabrani denar.

Za ruski relief delujejo do malega vse unije, vsi liberalni elementi in zadnje časecelo taki konservativci, kakor je Alfred E. Smith.

Vsakdo, ki želi poraz Hitlerju, ve, da brez Rusije ga ne bo. To priznavajo tudi angleški toriji — sedaj šele, ko uvidevajo, da je sovražnik, s katerim imajo opraviti, v resnici mogočen. Ako Hitler na vzhodni fronti propade, bo to ob enem rešitev tudi za slovenski narod, četudi ne za sistem in režim, pod kakršnim je živel do 27. marca lanskega leta.

Vodja kampanje za ruski relief med nami je Joško Oven. Denar izročuje omenjenemu odboru in imena prispevateljev pa objavlja v Proletarcu.

Pri tem se ne gre, kaj vse so nam tukajnji komunisti storili zlega, in kaj vse so počeli pod kominternu v Evropi — gre se nam za poraz fašizma in Rusija je danes v Evropi edina sila, ki se z njim resnično bori v krvi, torej je vredna, da ji pomagamo.

Proletarec ni štedil s kritiko napram pogubnim, demagoškimi "komunističnim" linijam in bo z njo nadaljeval v bodoče. Toda danes to ni vprašanje, s katerim se naj bi gnjavili, nego vprašanje je, ali naj na evropskem kontinentu zmaga Rusija, ali Nemčija.

Neglede, kaj kdo misli o nji, vidimo, da je Hitler ni mogel pogaziti v "določnem času" in ne po svojem "določnem načrtu". Vse druge dežele je, razen Anglijo, ki pa ve, kaj jo čaka, ako Rusija pade.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zalta
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Ethin Kristan - človek borbe za pravice ljudi

"Dne 28. in 29. junija 1896 je bil pri Virantu v Ljubljani I. zbor, na katerem se je konstituirala Jugoslovanska socialno demokratična delavska stranka. Ob tej priliki je prvič nastopil mladi Ethin Kristan kot voditelj." (Iz spisov slovenskega zgodovinarja dr. Ivana Prijatelja.)

Ni ga naroda, ki se bi mogel proporcionalno ponášati z boljšim mislecom, večjim genijem in pogumnejšim borcem, kakor je Ethin Kristan.

Dne 15. aprila to leto mu bo 75 let. In kakšno življenje je to bilo! Boj, borbe, napori, delo in delo ter pritrgavanja dobrin, ki jih nudi svet!

Ethin Kristan je takšno življenje zajemal z užitkom. Ničesar ga ni moglo utruditi. Sempatam zapreke sicer. Kako nesoglasje. Nekaj kolon v listih, ki jih je moral v naglici kdo drugi napisati, kadar njegovih ni bilo. Vsi so mu radi pomagali.

Kristan je od prvih dni svojega vstopa v delavsko gibanje osebnost, ki med našim narodom nima primere. Bilo je stotine drugih, ki so delali za iste smotre. On jim je pomagal in oni njemu. Razlika je le, da ni on nikoli štedil s priznanjem. Dal ga jim je, ker je vedel, da je to dobro in v uho človeku.

On sam ga je le redkokdaj dobil. Bržkone nikdar toliko, da bi saj za silo odtelalo batine, ki so mu bile dane.

Ko je bil Ethin Kristan intelektualni vodja Jugoslovanske socialno demokratične stranke, so ga spoštovali tudi nasprotniki. Še celo najzornostejši njegovi sovražniki so med sabo priznali: Ethin Kristan je mož! Nikogar nimamo, ki bi ga v argumentiranih pogovorih ugnati.

To so malenkosti. Kristanu je vseeno, kaj drugi mislijo o njemu, ker njegovo edino načelo je, koristiti ljudem.

Lahko bi si bil poiskal kaj boljšega, če bi nase mislil. Pa ni. Vedel je dobro, ko se je leta 1896. lotil prevzema odgovornosti za delavsko gibanje na Kranjskem, na Primorskem in Štajerskem, in še dalj naokrog, da si s tem ne bo napravil mehke postelje.

Bila mu je očitana, trda kot je bila, od nevednežev kot nikomur drugemu izmed znanih osebnosti med Slovenci, pa je rajše molčal in delal dalje, kot da bi odgovarjal.

Ni ga med našim narodom, ki bi bil deležen hujših napadov kot so deževali leto za letom na Ethina Kristana, posebno v vecini jugoslovanskih listov v Ameriki.

Navadne pustolovske kreature, ki so dobile tu in tam delo pri kakem slovenskem ali hrvaškem listu, ali pa le kar iz gole zlobe pisali vanje, so udarjali po njemu. Sedaj se mu laskajo!

Ko je Ethin Kristan prevzel uredništvo Proletarca — imel ga je kakih šest let, je pisal članke, iz katerih bi se njegovi kritiki lahko kaj učili. Pa so rajše metali blato nanj.

Ni jih malo, ki pravijo: "Kdo ve, morda bi bil Ethin Kristan svetovni človek, znan vsepovsod, upoštevan in važen, pa bil v opoziciji ali v vodstvu. A ker je član malega naroda in je temu narodu ostal zvest, je znan med nami in napadan in blaten med nami.

Ko gleda Ethin Kristan nazaj v svoje burno življenje, si lahko misli: Nič drugega za menoj, kakor borba! Polemike. Sodni procesi. Notranji boji! Kaj sem dosegel z vsem tem?

Kristan ne vprašuje tako. Dela, kolikor zmore. Z vprašanji o uspehih in neuspehih se ne ukvarja. Zmerom je učil, da je proces iz slabega v boljše razvoju. In da se prekrat ne dogodi preko noči. Za vsak korak napredka je treba naporov in žrtv. In ko napravi že tri, pa se dogodi, da zdrsneta dva koraka nazaj, pravi v enem svojih člankov.

Ethin Kristan dela in bo delal do konca. Dr. Ivan Prijatelj je lahko v pravem, ko ga omenja, kdaj je prvič javno nastopil. Toda zadnjega poglavja ne bo. Delo Ethina Kristana je tako močno, da bo klilo tudi kadar naš jubilar neha delati. Kar je vložil med nas s svojim intelektom, s svojimi prepričevalnimi dokazovanji, s svojo požrtvovalnostjo in s svojim samozatajevanjem, je vloga, ki ne more nikdar likvidirati, pa če svet še tako bankrotira.

Ethin Kristanu ob njegovem 75. rojstnem dnevu priskrba voščila.

In pa njegovi soprogi Frances, ki je veliko, morda največ pripomogla, da Ethin Kristan praznuje ta svoj jubilej v nič manjšem navdušenju kot ga je imel, ko je stopil v ospredje delavskega gibanja med Slovenci leta 1896, prevzel odgovornost, se uveljavil in s svojimi somišljeniki zgradil gibanje, kakršnega v Zed. državah, dasi smo industrialna dežela, nismo proporcionalno v tolikni meri nikdar poznali.

Ethin Kristan se ni bal nikogar. In se danes ne boji nikogar! Ni ga med našim narodom borca, ki bi mu bil enak. Naj živi in dela še dolgo, kajti manjka nam takih!

(Doljši članek o Ethinu Kristanu bo v Majskem Glasu.)

Stefan Zweig in njegova žena na koncu njune poti

Stefan Zweig se je 23. februarja t. l. domenil z ženo na podlagi gesla, "Dopolnjeno je!" Napisal je nekaj sporočil, in pa pismo predsedniku brazilskega Pen-kluba Claudu de Souzaju, v katerem je sporočil, da je kupa trpljenja do vrha napolnjena, pa sta z ženo sklenila iti prostovoljno v smrt. Tako so ju našli, kot ju prikazuje gornja slika, v njunem stanovanju v Petropolisu v Braziliji. — Kdo je bil Stefan Zweig? Svetovno znan pisatelj in mislec. Po rodu avstrijski Žid, a se je smatral za Nemca, ne da bi pri tem tajil svoje poreklo. Ko so Avstrijo invadirali nacisti, se je z ženo Elizabeto umaknil in sta zatem begala po svetu kjer sta že našla kaj zavetišča. Nastanila sta se končno v Braziliji, kjer je izdal še dve knigi in napisal mnogo člankov in razprav. A življenje je postajalo zanj nezno, kajti dan za dnem je uvideval, da postaja s slabšim zmerom le še slabše in se ni po njegovem mnenju nikjer nič obrnilo k dobremu. Sklenila sta, da v njuni starosti — njemu je bilo 60 let, nima več smisla vztrajati, ker sta breme sobi in prijateljem, ki imajo dovolj svojih nadlog. Možno je, da je Zweig storil svoj drastični konec tudi zato, da bi svet opozoril na sločinstva bežiti v Berlinu čimbolj in da s tem podkipe protifašistične elemente v energičnejšo akcijo. On je pod nacizmom trpel duševno in fizično. Vse, kar je želel zase je, da bi ga svet pustil delati za človeštvo, pa je moral v pregnanstvo in si iskal kraja, od kjer bi lahko nadaljeval. Ni mu uspelo, dasi je v Braziliji napisal par knjig, kot že omenjeno, in se nato lotil tudi svojega življenjepisa.

Lev Tolstoj pravi v enem svojih del: "Ne obsojaj človeka. Ko ga srečaš, kdo ve, kaj vse se pretaka lepega ali pa turobnega v njegovi duši."

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — V sedanjih

dneih se v časopisih mnogo piše o shodih, na katerih nastopajo jugoslov. govorniki in predstavniki zamejne (ubežne) vlade, med njimi posebno minister Franc Snaj, ki napravi, kot soglašajo poročila, povsod dober vtis. Vsi shodi, na katerih je nastopil dosedaj, kakor sklepam po poročilih, so se vršili v krajih, kjer živi veliko Slovencev.

V ponedeljek 23. marca je govoril v Bellaire High School auditoriju vnanji minister Čehoslovaške, Jan Masaryk. Poset je bil obilen. Posebno dobro je bila zastopana takozvana inteligenca. Namreč učitelji, učiteljice in drugi izobraženci, ki se zanimajo za take shode in za svetovni položaj.

Jan Masaryk je s svojim govorom navzoče kar priklenil nase. Govoril je angleško. Mnogi so mi po shodu omenili, da tako dobrega govornika iz zunanjih dežel še niso slišali, kakor je bil on.

Masaryk je poudarjal, kako so člani češke vlade, med njimi predsednik Beneš, in pa on (Masaryk) opozarjali svetovno javnost že pred desetletjem na katastrofo, ki preti človeštvu, če se ne zgane in pravočasno zaveže nacistični val.

"Vsed teh stvari so me nazivali nasprotniki za 'hujšaka' v vojno (warmonger)", je rekel govornik.

"Vzlic tem očitkom sem dokazoval naprej, da se svet s popuščanjem osiči silno nevarno igrati in izkazalo se je, da moje slutnje niso bile pretirane," je ugotovil. "Nasprotno, izkazalo se je, da so bile prerisnečne."

Razlagal je načine sedanje vojne tehnike in dejal, da v nji prevladuje mehanizem, ki se dan za dnem bolj izpopolnjuje. Rekel je, da če se ta vojna ne konča z odločilno zmago zavznikov, bo novi mir le premirje in potem še vse hujša mehanizirana vojna od sedanje.

V sedanjih vojni se bojujejo se sile prizadevajo v glavnem porušiti druga drugi kolikor največ mogoče. In če v tem konfliktu vzroki za vojne ne bodo odpravljeni, bo naslednja vojna napravila tolikšno škodo, da se ne bo nič poznalo, kje so bile vasi in kje mesta. Tehnika napreduje, in z njo vred bi morali tudi ljudje. Le na ta način

si bodo lahko ustvarili mir, je rekel Masaryk. Zaposlen je bil tako, da je moral nemudoma na pot, menda nazaj v Washington, D. C.

Jugoslovani v teh krajih se pripravljamo na shod, ki se bo vršil pod firmo domače obrambe (Civil Defense) v Belmont County. Sklican je zanje zato, ker žele obrambni odbori pridobiti za sodelovanje vse skupine tujerodnih državljanov. Ta je kot že rečeno za Jugoslovane. Vršil se bo v nedeljo 12. aprila ob 2. popoldne v Eagle auditoriju v Bridgeportu. Glavni govornik na tem shodu bo minister Franc Snaj. Govoril bo tudi sodnik Clifford L. Belt, ki je predsednik oziroma načelnik odbora Civil Defense of Belmont County. Po shodu pa bo banket v isti dvorani v počast ministru Snaju. Apeleramo na vas vse, da se udeležite tega shoda. Naša dolžnost, ker smo državljani te dežele, je, da pomagamo v njenih vojnih naporih in v civilni obrambi. Nahaja se v vseh večjih nevarnostih, kot pa si jih predstavljamo. Drugič, na tem shodu boste slišali rojaka, ki bo vam ustmeno povedal o grozotah, katere se gode našim ljudem v rojstni domovini. Pojasnil nam bo o položaju, kakor ga motri on, oziroma celotna jugosl. zamjena vlada. Ne sme nam biti vseeno, kaj počneta z našim narodom tam čez Mussolini in Hitler. Ako demokracija podleže, se bo fašistični teror naselil v vse kraje, tudi v Zed. države. Torej delujmo, da demokracija zmagaja in pribori svobodo vsem narodom po svetu.

Prisostvujte tudi banketu. Računa se, da je 2,000 Jugoslovancev v Belmont County. Ako bo udeležba na shodu slaba, ne bo to nič častnega za nas. Lahko bi na nas celo vrgli sum, da smo dvomljivi državljani. Torej se kaj takega ne sme pripetiti. Vem, da se ne bo in sem uverjen, da boste navzoči.

Isto nedeljo (12. aprila) bo seja kluba Naprej št. 11 JSZ. Pozivam članstvo, da pride zgoraj. Pričnimo s sejo ob 9. dop., da jo bomo lahko pravočasno končali. Podpisani, ki je tajnik kluba, ima vrh tega še polne roke dela s shodom in pripravami zanj. Dalje moramo vse potrebno skleniti glede naše majske proslave, ki se vrši 25. aprila zvečer pri s. Jos. Ško-

fu na Bartonu. Naprednemu delavstvu ključemo: Pridite na to prireditev, da skupno praznujemo simbol delavske solidarnosti in vere v osvoboditev človeštva.

Na klubovi seji se bomo morali tudi domeniti, kako razpečati čimveč izvodov Majskega glasa v teh krajih.

Našel sem vam torej zadošči za posete. Dne 12. aprila popoldne na klubovo sejo, popoldne istega dne ob 2. na shod, in potem na banket.

Joseph Snaj.

Tujerodci v ameriški armadi

V vojnaborni loteriji, v kateri se je vršilo žrebanje dne 7. marca v Washingtonu, sta bila Kitajec Chin Fong Ho in Grk Anton S. Douris prva newyorčana, ki sta bila izžrebana za službovanje v armadi. Oba sta tujerodec. Njuni številki je potegnil iz žare vojni tajnik Stimson. Omenjeni Kitajec je prišel v New York pred tremi leti. Čez dan se uči v neki newyorški javni šoli, pomoči pa je natak, da se more šolati in preživljati ob enem.

Grk Douris pa je vojno že izkusil, ker je bil prostovoljec v Lincolnovi brigadi v Španiji v času tamkajšnje civilne vojne.

Adamič o zamejnih vladah

Pisatelj Louis Adamič pravi v drugi številki svojega mesečnega bulletina "In Re: Two-Way Passage", da je spoznal, da je osebe večine takozvanih zamejnih ali pregnanih evropskih vlad, ki so našle zavetje v Angliji, intelektualno bankrotirano — z drugimi besedami, da ti ljudje ne morejo več samostojno misliti in sploh ne vedo, kje se jih glava drži. Vse, kar vedo, je to, da bi se radi vrnili domov; a kaj potem — o tem nimajo pojma. Adamič pristavlja, da za pretežno večino teh ljudi ne bo več mesta v političnem življenju povelje Evrope, kajti podjarmljena ljudstva so spoznala, da si z njimi ne morejo pomagati naprej. To spoznanje je sicer prišlo dokaj pozno, upajmo pa, da ne bo pozabljeno, ko bo sila totalitarnih hord zlomljena in bodo začeli evropski narodi pofagati temelje bodočnosti. — "C. G."

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Smrt na pohodu v Slovenijo

Ko sem čital dolgo listo ustrejenih in obešenih v Sloveniji — imena žensk, delavcev, kmetov, trgovcev in intelektualcev — ital. grozno zgodbo klanja mladih in pol-otrok v Kragujevac — 4.000.000 poklanih radi de- etih ubitih Nemcev, se mi je delo, da sanjam, da to ne more biti resnica, da je nemogoče, da bi živele take divje zvr- v sredi dvajsetega stoletja.

Ravno ko to pišem je minilo leto dni, odkar je Jugoslavija razrgala regenta Pavla po godbo s Hitlerjem. Obešeni, pogubi in obkoljena od vseh strani od močanih sil — je bila njen korak brezupne borbe toliko večji v svoji brezupnosti. Kaj se je zgodilo potem in kaj se godi danes, se ni menda zgodilo izven Poljske še nobenemu drugemu narodu v zgodovini. Njen državni organizem oslabljen vsled notranjih sprov in nerešenih narodnostnih vprašanj, posledice birokratične absolutizma in bedaste diktature, ni mogel v kritičnem trenutku ohraniti svoje celote in je razpadel že ob prvem udarcu. Ali iz tega razsula je vstala nova sila, kateri se čudi in jo občuduje ves svet — junaška vojska "četnikov", Srbov, Slovencev in Hrvatov. Hitler ter njegov opreda Mussolini čutita to silo. Pet nemških oklopnih divizij in devet italijanskih poturlija Jugoslavijo in mori civilno prebivalstvo, misleč, da s tem ustavi in premaga Mihajlovičev armado. Pet divizij, katere Hitler tako krvavo potrebuje na ruski fronti! Italijani seve ne štejejo veliki!

Golata

Naši ljudje v domovini, kar jih še ni odpeljanih v sužnost in kar jih ni skritih po gozdovih in gorah, tipe grenkot obsojenec. Domovi, kjer so živeli njih očete ter njih očetov očete, skoro dva tisoč let, so konfiscirani. Zito, blago, živina in druge potrebščine — vzeto! Nič ni ostalo kot samo sužnost. In kadar gledaš to našo žalostno zgodovino, se čudiš, kako je mogel ta rod Slovencev ohraniti svojo pesem in veselo naravo skozi vse to dolgo zgodovino. Avari, Nemci in Ogri. Zatem turški naval, fevdalna sužnost, kmečke vojske, Avstrija itd. Francoska revolucija je prinesla mal žarek svobode in upanja — kateri je pa kmalu ugasnil v novi reakciji. Po svetovni vojni se je Slovenija v novi Jugoslaviji kulturno zelo hitro razvijala. Tudi gospodarsko je kljub vsem oviram napravila mal korak naprej. Vse to je sedaj uničeno. Fašistične zveri so raztrgale vse.

Izmed vseh del pokojnega Ivana Cankarja, mi je najbolj ostal v spominu — "Kurent". V tej pol-satiri je Cankar orisal vse vrline in slabosti našega naroda — vero, pijačo, harmoniko in pesem.

In tiste preroke besede koncem knjige. Ali je Cankar videl v duhu strahote, katere je obetala budočnost? Nekeč, ko sem opisoval fašistični naval v Španiji, sem že omenil te njegove besede:

"Zerko je sijala mesečina. Izza tujih gor pa se je vzdignila senca tako mogočna, da je zatamnila vse nebo. Sama smrt je bila, črna in gola, na glavi pa je imela veseljaški klubok. S silnimi koraki je šla od hriba do hriba, v levici je sibalala gošči, v desnici je držala lok. In njena pesem je bila kakor posmehovanje ubogim, zaničevanje žalostnim. — zasramovanje upajočim. Trdo je šla od hriba do hriba in njene noge so bile do kolena okropljene od nedolžne krvi. Kamor je stopila, so se bašte ruzile, je trava venela, so padali gosdovi."

Srečen je Cankar, da ni več živ. Kalvarije, po kateri hodi danes naš narod, bi njegove utrujene noge ne zmogle več —

Fuehrerjeva nezmotljivost

Je precej opesala zadnje čase. Tudi njegov takozvani notranji mistični čut, kateri je tako dobro funkcioniral za časa velikega "marelarja" — Chamberlaina — pojema te dneve. Po njegovem bombastičnem govoru zadnje jesen, da je že uničil največje državo na svetu, ter da so Moskva in Leningrad že v njegovem žepu, se je precej spremenilo. Ko je pognal svoje generale domov in sam prevzel

komando, češ, da ma tako dik-tira notranja intuicija, je svet res mislil — kaj bo? — Rezultat je, da je predzadnji teden spet poklical svoje stare generale nazaj — da mu pomagajo izvelič ga iz zagate.

Da je nemška armada trepela strahovito izgube na Ruskem, priznavajo Nemci sami. Ne samo, da so prečebeni, bolni od griže in legarja — ampak tudi duševno ni več tista armada, katere je udrla v Rusijo 22. junija zadnje leto. Ti "por- ljiivi čut nepremagljivosti, ti ti oholi čut večnega zmagovalca, pred katerim trepeče ves svet, se je razblinil na ruskih poljanah. Iz fantastičnega "nadčloveka" se je spremenil v preoblega, ušivega nemškega vojaka, ravno takega kot so drugi navadni zemljani.

Pri nas

Čudne stvari prihajajo na dan zadnje čase. Sredi gmenja južnih senatorjev in kongresnikov napram organiziranemu delavstvu, češ, da unije ovirajo narodno obrambo — smo izvedeli o velikanskih profitih, kateri v gotovih slučajih presega- jo sedem sto odstotkov. To je že samo na sebi velik škandal, kajti vojni profiti bi postavno ne smeli presežati več kot sedem odstotkov. Potem pa afera Standard Oil iz New Jerseyja. Prišlo je na dan, da je Standard Oil prodala ali pa dala na razpolago nacijem — sploh vs- mu osiču, svoje patente za izdelovanje umetnega kavečuka, dočim je zabranila dohod do teh patentov doma v svoji lastni deželi — in to vse do vstopa Zed. držav v vojno. Da je to navadno izdajstvo, ni potreba še posebno poudarjati. Radovedno smo samo, kaj bo senat in zbornica ukrenila.

Boj o štirideseturnem delavniku se nadaljuje. Da bo skoro gotovo odpravljen in ob enem skoro vsi privilegiji, katere si je organizirano delavstvo v zadnjih par letih tako težko priborilo, kaže tendenca v Washingtonu. Edino združenje delavskih sil kot še nikdar poprej bo ohranilo svoj nekaj teh pravic. (Južni senatorji in kongresniki, katerim je organizirano delavstvo trn v peti, pravijo, da naj se te delavske pridobitve suspendira samo za časa vojne.) Ali vsak, kateri ima kolikšak vploda v te stvari ve, da enkrat vzeto, je skoro gotovo za zmerom izgubljeno.

Apel

Odbor v pomoč za zdravlila in živila Sovjetski Uniji apelira na vas vse, sodruzi, da greste na delo v vaših klubih in društvi, med prijatelji in znanci, za pomoč ruskemu ljudstvu. Vsak dar, kateri bo poslan na Zvezdo, bo priobčen v Proletarcu. Torej sodruzi in sodružice — na delo!

Nemci uničujejo ruske žide

Poročilo iz Stockholma pravi, da nacisti uničujejo žide v Beli Rusiji v masah.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu se puste celo unijski delavci zavesti toliko, da rajše verjamejo svojim sovražnikom kakor samemu sebi in svojim ljudem?

IGNAZIO SILONE:

LISJAK IN ŠPIJON

(Nadaljevanje.)

— Pozabiti ne smemo, da so mu fašisti ubili brata — je rekel Daniele. Nato pa je vprašal: — Kako pa si je ranil roko? — Ovdah ga je vgriznil vanjo. Dobil je Agostino levoico med zobe in je ni hotel izpustiti. Sprosto pestjo je Bergamas kakor norec tolkel po sovražnikovi čeljusti, toda oni kar ni popustil. Potem ga je zgrabil Agostino za vrat in ga davil, da bi se skoraj zadušil.

— Ali ga je ubil? — je Daniele s studom vprašal.

— Zdi se . . .

— Tedaj mora Agostino izginiti . . . Morda v Francijo! . . . Ker se je tako zasukalo, je Daniele sklenil prenočiti v Locarno in odpotovati naslednje jutro v Bellinzono. Da bi ne vznemiril družine, je stopil v kavarno in telefonski domov.

— Prava sreča, da si poklical — je takoj rekla Silvia. — Ze vsa uro kličem Boga in ves svet . . .

— Kaj pa se je zgodilo? — je vprašal Daniele prestrašeno.

— Pri nas nič — je hitela Silvia razlagati. — Toda ne daleč od nas, na cesti, ki vodi proti Gordoli, sta trčila dva avta drug v drugega in neki gospod je bil težko ranjen. Takoj so poklicali zdravnika, ki je smatral rane za tako hude, da je nadaljnje potovanje odsvetoval. Nato so po različnih hišah povpraševali, kdo bi prenočil ranjenca. Sosedje so rekli, da bi ga samo pri nas lahko prenočili. Mati je rekla, da v tvoji odsotnosti ne smemo nobenega tujca sprejeti v hišo. Jaz sem pa nasprotno mislila, da ne boš gotovo imel nič zoper to . . .

— Seveda! — ji je segel Daniele v besedo. — Kam pa ste ranjenca spravili? . . .

— V prvo nadstropje v mojo sobo — je odgovorila Silvia — Jaz bom pa spala zaenkrat z Luizo . . .

— Ali je ranjenec v življenjski nevarnosti? . . .

— Zdravnik ni hotel ničesar povedati. Še ponoči bo poslal usmiljenko, čeprav sem se ponudila, da bom vse sama opravila . . .

— Odkod pa je ranjenec? Iz katere družine? . . .

— Ubožec se še ni zavedel — je pojasnila hči. — Mora pa biti iz bogate družine, kajti zdravnik je hotel mater brezpogojno že kar v naprej odškodovati za morebitne stroške . . .

— Čuj — je rekel Daniele na koncu — prav žal mi je, da ne morem domov, da bi nesrečniku pomagal . . . Ostati moram to noč v Locarnu, zjutraj pa se moram radi neodločljivih opravkov odpeljati v Bellinzono . . . Toda saj veš, da ti zapuam! Napravi vse, kar ti bo naročil zdravnik, in napravi dobroščeno! . . .

Naslednji dan je Daniele še enkrat telefoniral domov, da bi poizvedel, ali ranjenec še živi! Najprej je odgovorila Luisa, ker je odšla Silvia z doma na kupovat.

— Ubogemu možu je nekoliko bolje. Ponoči je prišla usmiljenka, Silvia pa vkljub temu ni marala v posteljo . . . Pravkar je prišel tudi zdravnik . . . Zdravnik je stopil k telefonu.

— Gospod doktor — je dejal Daniele — razpolagajte, prosim, z mojo hišo. Prav žal mi je, da nisem doma.

— Reči smem, da je ranjenec rešen — je odgovoril zdravnik. — Pretresli so se mu možgani, toda sedaj že smem reči, da bo minulo brez komplikacij. Kar se družine tiče, bom že sam opravil . . .

— Kdo pa je ranjenec? Kje žive njegovi svojci? — je vprašal Daniele.

— Italijanski inženjer iz Bologne je, Umberto Stella, morda ste že kaj slišali o njem — je odvrnil zdravnik. — Prišel je v Švico, da bi preštudiral hidroelektrične naprave . . .

— Naj bo, kdor hoče, — ga je prekinil Daniele, — razpolagajte svobodno z mojo hišo in mojo družino . . .

V Bellinzoni je poizkušal Daniele takoj poizvedeti, koliko je že kaj oblast poučena o tajnem poizkusu umora na Rivi piana. Kot pameten možak ni začel sam o tem govoriti, nego je počakal, da bi začeli drugi.

Vtem smislu je obiskal tudi svojega advokata in odšel z njim na sodišče, da bi rešil formalnosti, ki niso bile prav nič nujne. Na cesti je pri vsakem znancu obstal. Kupil si je dvojce jutranjih časnikov, toda nobeden ni sinočnje drame niti z besedico omenjal. Vse je kazalo,

da v Bellinzoni ni bilo še nič znanega.

— Govore — se je končno drznil Daniele namigniti advokatu, — da so se sinoči neki Italijani v bližini Locarna stekli radi politike . . .

— Tu še ni nič znanega — je odgovoril advokat. — Meral je biti kak nepomemben spopad . . . Če bi bilo kaj resnejšega, bi tu že izvedel! . . . Razmerje med obema smerema je tu do skrajnosti napeto! . . .

Odgovor je pomiril Daniela, ki je bil že itak negotov. Najbrže je Lukova domišljija brezpomemben pretep napihnila.

Ti Italijani — si je rekel Daniele — so fejsli ljudje, radodarni, impulzivni so, a gobezdači. In bolje je tako — je še pomislil — sicer bi morala Agostino in Caterina zapustiti Švico . . . Pač pa ga je jezilo, da je radi brezpomembnega pretepa prenočil z doma in izgubil dan. Ko se je vozil domov, je srečal v vlaku nekaj kmetov, ki so se pogovarjali o lisjaku, ki je v Magadinu uničil toliko kokoši.

— Lisjak je prav zvit! — je rekel nekdo izmed njih. — Mnogo bolj zvit kakor ljudje s pastjo . . .

— Iznašli so novo past, italijanski sistem . . . ga je prekinil drugi.

— Povzroča mnogo hrupa, a ne zgrabi nič! — je odvrnil prvi.

— To je res — se vmešal Daniele, — povzroča mnogo hrupa, a ne zgrabi nič . . . Samo brezmišeln hrup povzroča . . .

Prišel domov je odšel Daniele takoj v prvo nadstropje, da bi videl ranjenca. Pred sobnimi vrati pa mu je Silvia zastavila pot in ga s prstom na ustih prosila, naj molči.

— Imeti mora brezpogojno mir — je zašepetala hči očetu v uho.

— "Nikakršnih obiskov, nič, kar bi ga utegnilo vznemiriti," je ukazal zdravnik . . .

— Potem ne morem torej ničesar storiti? — je vprašal Daniele razočarano.

— Preden greš po stopnjicah navzdol, si sežuj čevlje, da ne boš hrumel! — je Silvia tiho svetovala. Daniele si je sežul škornje, odšel po stopnjicah navzdol in potem ven na vrt. Stopil je v dvravnico in je začel tam s sekiró obdelovati nove količke za vrtno ograjo. Komaj je začel, je že prihitela Silvia v copatah.

— Kaj si neumen? — V hiši imamo ranjenca, ti pa počneš tak spektakel! . . .

Daniele je odločil sekuro.

— Ali smem vsaj prekopavati? — je ponižno vprašal hčerko. Silvia je prikimala in odšla zopet v prvo nadstropje. Daniele je pograbil za lopato in pričel prekopavati sadovnjak.

Kmalu nato je opazil, kako je starejša hčerka z nakupovalno torbico stopila iz hiše. Takoj je odšel v hišo, si sežul škornje in hitro stopil v nadstropje. Iz sobe je prišla usmiljenka in mu dovolila vstop:

— Toda samo za hip! . . . V Silvini ozki postelji je vi-

Sumner Welles najzaposlenejši član oddelka zunanjih zadev zvezne vlade

Od kar je državni tajnik Cordell Hull vsled rahlega zdravja moral svoje aktivnosti v službi precej popustiti, ga nadomešča podtajnik Sumner Welles, ki slovi v meletarenju z državniški drugimi dožel za najbolj večnega ameriškega diplomata. On je bil načelnik ameriške delegacije na panameriški konferenci v Rio de Janeiru in v diplomatskih prerokanjih z Japonsko (do 7. decembra) je v imenu vlade večinoma on vodil pogajanja. Sedaj je zaposlen v glavnem za usoglašanje odnosov z Avstralijo, da ne bo kakih ne ljubihih nesporazumov. Na gornji sliki je Welles in (na levi) avstralski minister zunanjih zadev dr. Herbert Vere Evatt, ki je prišel na posvetovanje v Washington.

del Daniele nič drugega kakor ogromno glavo, ki je bila vsa belo povezana. Čeprav mu ni bilo na smeh, je moral pomisliti na sneženega moža. V veliki beli krogli je bila samo mala luknja za oko, nekoliko večja pa je bila preračunana za usta.

— Je že dovolj! — je rekla usmiljenka, medtem ko je odvedla Daniela zopet k vratom. Ko se je s škornji v rokah plazil po stopnjicah, je zadel ob Silvijo, ki je prišla zopet domov.

— Kje si bil? — ga je očitala je vprašala.

— Kaj se tako govori z očetom? — je zamrmral in se vrnil na vrt, da bi ga prekopaval, je prišla k njemu Filomena.

— Silvia je izgubila pamet! — se je pritožila možu. — Od večera ni niti očesa zatislila in niti grizljaja se ni dotaknila . . .

— Našla je pravo pamet! — je odvrnil Daniele. — Dobro srce ima! . . .

— Predobro srce! — je do-gnala mati.

— Predobro? . . . Srce ne more biti nikoli predobro! — je rekel oče. Daniele je bil s hčerko zadovoljen. Opazoval jo je poln strahu in ponosa. Zada-j v sadovnjaku za nizkim zidom je cvetelo nekaj trobentic.

Silvia je prišla in jih natrgala za bolniško sobo.

— Toda saj jih vendar ne bo videl. Saj ima zavezane oči! — je Filomena tiho odkimala.

— Mati — se ji je Silvia pri-liznila — saj vendar veš, da se dala cvetlice tudi z zaprtimi očmi videti . . .

Daniele je bil podnevi večinoma v vinogradu na griču. Ko je prišel zvečer domov, je po-vprašal, kako z ranjencem, in Silvia mu je povedala, da hitro ozdravlja. Usmiljenko so odpu-stili in Silvia je kar sama nego-vala bolnika. Daniele ga je vi-del dvakrat ali trikrat, toda vselej samo mimogrede. Po vi-dezu se mu je videl prav pošten človek. Gospodar je imel dovolj drugih skrbi. Toda vkljub temu je opazil veliko izpremembo v vsem Silviniem bistvu.

— Malo manj bi se brigal za druge in malo bolj za svojo hčer — mu je neki večer z očiti-jačim glasom dejala zakon-ska družica.

— Silvia ni več otrok in ima lastno pamet — je suho odgo-voril Daniele.

— Pametna je, ni pa izku-šena! — je odvrnila žena, ki se je skušala rešiti skrbi, ki so jo že več dni težile.

Daniele se je zamislil.

— Misliš, da bi z njo govo-ril? — je končno vprašal.

— In sicer, še predno bo pre-pozno! — je odgovorila žena. Naslednji dan je moral nesti Daniele vrečico grahovega se-mena prijatelju v Commo v Va-lu. Verzasci in je vzel Silvijo s sabo. V Commo je kar hitro iz-vršil opravke, ki so mu bili za pretezo, da je odšel zdoma, in je vsa vabila odklonil.

— Rajši grem s hčerko peš domov, — je pojasnil znancu. — Dekle je postalo v zadnjem času malce blede in potrebuje zraka . . . Spraviti jo bo treba na druge misli . . .

Oče in hči sta molče odšla po poti, ki vodi v Gordolo. Vozna pot vodi tu precej visoko nad reko, ki se penec vije po dolini.

— Kaj bi ne mogla iti ob vo-di? — je vprašala Silvia.

— Mislim, da ne — je odvr-nil Daniele, toda pristavil je ta-koj, hoteč se v vsem pokoriti hčerki: — Ker utegnava, pa poizkusiva . . . Našla sta ste-zo, strmo kakor stopnjice. Po mnogih ovinkih sta prispela do reke prav na mestu, kjer se je penec zaganjala ob skalnato čer. Tik poleg pa je bila voda mirna in prozorna in na dnu se je videl vsak kamen. Do tu sta oče in hči izpregovorila samo nekaj kratkih brezpomembnih besed. Bolj ko vse drugo ga je vprav to preprečilo o globoki izpremembi, ki se je vršila v Silviji.

— Kako lepi kamni! — je pripomnila hči in pokazala na kamenit, približno čevlji širok trak pod vodo.

— To so ikre — je pojasnil oče. — Ob koncu septembra za-puste postvri dolnjeni tek rek in se selijo proti izvru. Od jaje nabrekle ribje samice gredo iskat peskovitih, dobro zavarovanih mest. Z repki raztepejo kremenice in izpuste jajca, ki običje na kamenju . . .

— In tako se rode postvri? . . .

— Oplođitev izvrši šele mo-ški rod, ki gre po sledi ribjih samic in obrzga kamenje, ki počivajo na njem jajčka, z mle-čnatno, gosto tekočino . . . v ne-kaj dneh se začne jajčeca od-pirati . . .

Silvia je z občudovanjem o-pazovala peščeni trak, ki se do-gaja na njem ta misterij.

— Kako lepo in kako eno-stavno — je rekla nato.

— Postvri, moja ljuba, ne gredo v cerkev! . . .

Kaj več na tem izprehodu ni-sta govorila.

— Sta se pogovorila? — je vprašala žena, ko je prišel mož domov.

— Da . . .

— Kaj pa?

— Nič . . .

(Koniec prihodnjic.)

— Oče in hči sta molče odšla po poti, ki vodi v Gordolo. Vozna pot vodi tu precej visoko nad reko, ki se penec vije po dolini.

— Kaj bi ne mogla iti ob vo-di? — je vprašala Silvia.

— Mislim, da ne — je odvr-nil Daniele, toda pristavil je ta-koj, hoteč se v vsem pokoriti hčerki: — Ker utegnava, pa poizkusiva . . . Našla sta ste-zo, strmo kakor stopnjice. Po mnogih ovinkih sta prispela do reke prav na mestu, kjer se je penec zaganjala ob skalnato čer. Tik poleg pa je bila voda mirna in prozorna in na dnu se je videl vsak kamen. Do tu sta oče in hči izpregovorila samo nekaj kratkih brezpomembnih besed. Bolj ko vse drugo ga je vprav to preprečilo o globoki izpremembi, ki se je vršila v Silviji.

— Kako lepi kamni! — je pripomnila hči in pokazala na kamenit, približno čevlji širok trak pod vodo.

— To so ikre — je pojasnil oče. — Ob koncu septembra za-puste postvri dolnjeni tek rek in se selijo proti izvru. Od jaje nabrekle ribje samice gredo iskat peskovitih, dobro zavarovanih mest. Z repki raztepejo kremenice in izpuste jajca, ki običje na kamenju . . .

— In tako se rode postvri? . . .

— Oplođitev izvrši šele mo-ški rod, ki gre po sledi ribjih samic in obrzga kamenje, ki počivajo na njem jajčka, z mle-čnatno, gosto tekočino . . . v ne-kaj dneh se začne jajčeca od-pirati . . .

Silvia je z občudovanjem o-pazovala peščeni trak, ki se do-gaja na njem ta misterij.

— Kako lepo in kako eno-stavno — je rekla nato.

— Postvri, moja ljuba, ne gredo v cerkev! . . .

Kaj več na tem izprehodu ni-sta govorila.

— Sta se pogovorila? — je vprašala žena, ko je prišel mož domov.

— Da . . .

— Kaj pa?

— Nič . . .

(Koniec prihodnjic.)

IZ KANSASA

Zelo smo zaposleni s pripra-vami za majniško proslavo, ka-tero prirejšo skupna kansaska društva SNPJ že zadnjih 34 let.

Letos se bo prvič vršila v naši naselbini v Armi. Ker bomo imeli zanimiv program, priča-kujemo veliko udeležbo; za to smo pa najeli dovolj prostorno in zelo pripravno dvorano, ki je last organizacije Eagle.

In pa, rojaki v Armi smo kar nekako preveč skromni, ker se nikjer nič ne pohvalimo, da imamo slovenskega župana. Vsekakor nam je župan Joe Cukljati zagotovil, da je naša priredba tukaj dobrodošla in morda nam ponudi še mestni ključ za tisti dan. Sicer imamo tudi ječo, ki pa je v nji prostora komaj za par grešnikov, torej ni nevarnosti, da bi koga zašili, četudi bomo po stari navadi ra-jali "kot v gmajni".

Krasne starokrajske slike, ka-tere nam posodi gl. urad SNPJ za to priredbo in govornik iz Chicago, bo pritegnilo veliko ljudi. Seveda bo program obse-gal še druge zanimive točke. Vrši se v soboto 2. maja.

Seje soc. kluba nam še vedno delajo preglavice, ali bolje, pro-blem kako dobiti člane skupaj, ki so raztreseni v šestih razli-čnih naselbinah. Ker jih živi naj-več v Yalu in okolici, gremo največkrat tamkaj. Da pa ni treba posebej kuriti dvorano za nas, pa navadno zborujemo kar pri so-dr. Joe Bratkovichu, kjer smo tudi dobrodošli, dasi nam še ni nobenkrat ponudil "ključ" od hiše niti od Yala. Na seji 22. marca smo sklenili, da naroči-mo običajno število Majskega Glasa in ga bomo razprodajali na omenjeni slavnosti, četudi so nekatera društva sama naročila za svoje naselbine. Navadno imajo sodružice pri takem raz-pečavanju največ uspeha.

Naša pomlad na jugozapa-du se je letos nekako za dva te-dna zakasnila, zaradi hladnih in deževnih dni; in tako so tudi naši vrtovi še goli oziroma je, ko to pišem, še prav malo vse-janega. Nekateri pravijo, da bo-do sadili krompir na "veliki" teden, drugi čakajo na "star mešec", tretji pa spet verujejo

v sv. Patrika (17. marca), da je namreč takrat najboljši čas za sajenje krompirja. Sicer ne vem — in menda nihče drugi — koliko je ta irski svetnik imel opraviti s tako stvarjo. Lansko leto je moj sosed Belgijec s te-žavo kopal in obračal globoko zmrznjeno zemljo na sv. Patri-ka dan, da je posadil par vrst krompirja. Pa je na jesen jam-ral nad pridelkom kot pri nas v starem kraju farovski hlapec, češ, če jih deneš pet v usta, pa boš najlepše žvižgal.

Anton Shular.

Nace Zlemberger se je oglasil po dolgem času

Piney Fork, Ohio. — Sodrug Joseph Snoy mi je pisal, da naj bi pomagal oglašati majsko slavnost tukajšnjega napredne-ga delavstva, ki se bo vršila pod pokroviteljstvom kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 25. aprila na farmi s. Skoffa na Bartonu.

V mladosti sem se upregel v agitacijo in nikoli nisem jam-ral; da ne morem, ali da ne u-temnem. Vse sem izvršil, kol-i-ko so mi dopuščale moči in sposobnosti, kar so mi naročili.

Sedaj pa takih naročil ne morem več izvrševati, ker so tu leta na grbi in sem pod njihovo težo do maleda ubit (op. u. — S. Zlemberger gre že v osmo de-setletje svojega življenja). Po-čutim se tako, da je mir zame najboljše zdravilo.

Se ko sem delal v starem kra-ju, sem na shodih poslušal nem-ške in slovenske social-demo-krate, ki so prerokovali, da bo prišlo med narodi do silovitega klanja in uničevanja, ako se delavstvo mednarodno ne orga-nizira in ustavi novi red. A na žalost je delavska masa rajše ignorantna in sledi zavajale-m in provokatorjem.

V stari domovini ni bilo dru-ge organizacije, ki se bi borila za demokracijo, razen sociali-stične. Zato so socialisti rekli social-demokratije. V tej deželi pa imamo stranko, ki se imenu-je demokratska, a je kapitali-stična in kot vidimo sedaj, se bolj zanima, kako bi delavcem vzela pridobljene pravice kot pa kaj storila za utrditev de-mokratskih načel. Bore pa se zanje socialisti, a žal, jih je premalo takih, ki bi verovali v staro geslo "svoboda, enakost, bratstvo".

Prejšnja svetovna vojna se je pričela vsled tekme kapitali-stičnih dežel za trge in koloni-je. Nobena dežela ni šla v vojno zato, da bi kapitalizem oslabi-la. Vse so imele namen obdrži-ti delavstvo v stari mezdni suž-nosti.

Ni pa se jim posrečilo kapita-lizem utrditi, negó je zagazil še bolj v krizo, s posledico fa-šizma v Italiji, v Nemčiji, v Av-striji, v Španiji in še marsikje.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je uvidel, da tudi sam ni nič boljši poveljnik, jih je v sre-di marca pozval na posvetova-nje, da določijo strategijo za le-tošnjo ofenzivo proti Sovjetski Uniji.

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že skle-nili naročiti Majski Glas?

Vsed nemških neuspehov v Rusiji je Hitler pred par me-seci odstavil nekaj generalov, a ko je

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Slovenci v Milwaukeeju so bitko za svoj dom, za svoje kulturno in družabno središče spet izgubili. Tako poroča "Obzor" z dne 1. aprila in čudno: krivdo za ta polom vrača na ženo lastnika SST dvorane, češ, da se je zadnji moment ona uprla kupčiji. Notica ni prijateljsko napisana, pa bila resnična ali ne. Vsekakor velika škoda, kajti tamkajšnji naši rojaki bi tisto dvorano — in še druge, saj jih je menda pet v enem poslovanju, potrebovali. Zgodilo pa se je, kot pravi "Obzor", da je lastnik vrnil predjem in razveljavil pogodbo. Vsi, ki so kolektali in nakolektali deset tisoč dolarjev, pa so brusili pete zastenj. Sedaj mora tajnik odbora vračati denar in bržkone se zelo togoti vrhete. Rado Staut pa si naj to tako razlaga: Če ne bi jaz (Rado) pričel špetirov, nego iskal sodelavcev za dobro stvar, pa bi bila milwaukeeška slovenska naselbina druga za clevelandsko, kar se slovenskega doma tiče. Tako pa sem škodil (nenamenoma) JPZS, Slovenskemu domu in sebi.

Amer. Srbobran v Pittsburghu sovraži Hrvate tako zelo, da je z dneva v dan čedalje bolj histričen. In Hrvat v uradu H. B. Z. mu sekundirajo s tem, da ga dražijo. Čudno, kako silno se lahko zasovražijo bratje, bodisi radi vere, vsled latinice ali cirilice, ali pa vsled prošlosti, čeprav je le zgodovina.

Hčere ameriške revolucije (Daughters of the American Revolution) imajo v Washingtonu palačo in pa sijajen ugled. Četudi njihovo ime revolucionarno zveni, so reakcionarne. A komunisti so jih tokrat prav izobno potegnili. Vprašali so jih za dvorano in jim povedali: vse, kar bo prebitka, bo za ruski relief. Hčere ameriške revolucije so nekaj časa premisljevale, nato pa sklenile, da jim dajo dvorano zastoj, pogojno, da nimajo one s prireditvijo ničesar opraviti. Promoterji so se nasmehljali in podpisali kontrakt. Na prireditvi za ruski relief je bila otvoritvena točka, ameriška himna in nato pa Internacionala, ki so jo Hčere ameriške revolucije (nobena izmed njih ne ve o revoluciji drugega kot kar berejo v knjigah) proglasile za veleizdajniško himno. Na tej prireditvi je bila navzoča tudi Mrs. Roosevelt in večina diplomatov, pa so Internacionalo poslušali in si potihoma mislili, kakšen pomen bo neki imela predno bo konec te vojne.

V stari Avstriji je bila Marseljeza prepovedana. Igrati se je je smelo edino, kadar so prišli v Avstro-Ogrsko odlične francoske deputacije, ali pa na slavjih francoskega poslanstva na Dunaju. Bilo je na Reki, ko se je zgodil tak slučaj. V njo so priplule francoske ladje z odličnimi gosti in so bili sprejeti slovesno, kakor se spodobi. Najprej z "Bog obvari, bog ohrani, nam cesarja, Avstrijo..." nato pa so gošči zatrobentali Marseljezo. Ljudje, ki so to poslušali, so orili navdušenja in vlada na Dunaju se je potem posvetovala s francoskim poslanikom, če ne bi bilo na kak način mogoče najti izhod, da bi se ne igralo v monarhiji protimonarhistične himne.

Internacionala, igrana v palači Hčera ameriške revolucije, je izgubila svoj zanos, kakor ga je Marseljeza v Franc-Joževoji Avstriji, ko je bila igrana na Reki in povzročila "skandal".

Maksim Litvinov si veliko prizadeva, da bi manj igrali in se več bojevali. Anglija in Zed. države imajo pod orožjem sedaj bržkone več vojakov, kakor pa Hitler. Litvinov, in z njim vred Stalin, bi rada, da se bi ti naši vojaki toplis Hitlerjevimi, ne samo ruski. Možno je, da bomo nekega dne res izvedeli še o neki fronti. Škoda življenj, ki bodo morala biti izgubljena v nji. In ker to priznamo, prizadevamo si, da skoncemo vojno tako, da jih ne bo nikoli več treba.

Hitler ima z deželami, ki si jih je ustanovil, mnogo "trubla". Niti ena ni zadovoljna z njim. Posebno nevšečna jim je Madžarska. Pa so stopile v "tajno" zvezo proti Madžarski "svobodna" Slovaška, "neodvisna" Hrvatska in Rumunija. Kar pomeni, da Hitlerju ne gre vse po gladem traku.

Bolgarija, slovenska dežela, ima spet tudi v tej vojni vlogo, ki je protislovenska in ji ne dela tudi v drugih ozirih časti. A če Rusija zmaga, bo v Bolgariji zavrelo in kralj Boris bo moral bežati da kaj, če si bo hotel otepi kožo.

Panslavizem je bil pod carizmom v Petrogradu doma. Ne da bi car matjuške Rusije ljubil slovenske narode, a potreboval jih je in izrabljal. Boljševiki, ki so vrgli Kerenskija, so napravili čez panslavizem križ in proglasili mednarodnost za svoje geslo. Sedaj imamo nov panslavizem in vseslovanski kongres, ki bo v Detroitu, je financiran od tistih Slovanov, ki

so prvi proglasili vseslovanstvo za bajko in zavajanje.

V Nemčiji sta bili usmrčeni dve bolničarki vsled "hoardanja". Nakupili sta si več potrebščin nego bi jih smeli. Kazen je težka, ki pa pojasni le, kako silovito primanjkuje ljudem reči, ki so jim potrebne za preživljanje.

Maurice Parmelee je v eni izmed najvažnejših služb zvezne vlade. Njegova naloga je študirati, kako naj se otremo krize, ko mine vojna. Kongresnik Dies pa ga je pričel oglašati za "naga". Kar dve knjigi je baje napisal Parmelee o nudi in priporočal, da naj hodimo nagi saj doma, pa tudi pri delu in kjerkoli drugod bi nam bila to udobnost. Podpredsednik naše republike Henry A. Wallace se je zavzel za tega moža, in dokazuje, da je ves čas v zadevah ekonomije. A Dies govori le o najozi. Verjeme ali ne, Parmelee je s tem za politiko ubit.

Patriotizem se marsikomu izplačuje, kakor se je "butlegarstvo" v času prohibicije. Pisec teh vrstic je delal nekega dne v tiskarni, ko je prišla v njo dobro oblečena dama in mislila, da sem "forman" ali kar že. Ponudila mi je znak z napisom "Remember Pearl Harbor". Pozval sem lastnika, da jo on odloži kakor že se mu bo zdelo vredno. Dal ji je 10c. Znak je njo stal 2c. Profitirala je 8c. "Čemu je nisi vprašal, kam bo dala prebitek!"

Ni vredno, mi je odgovoril. Ne veš, koliko raketirstva je v takih rečeh, je še omenil in se vrnil obratovati svoj tiskarski stroj.

Chicago Tribune tudi prodaja patriotske znake. Pove pa po pravici, da jo stanejo po dva centa, kar pa dobi zanje več, potroši za nakup cigarete in takih stvari, ki jih nato deli vojakom. Nji je to v reklamo. A patrioti v nižinah si delajo s tem denar in še hudejeje se, če jih vprašajo, v kak namen prodajajo svoj napisani patriotski zvezek.

Za vseslovanski kongres v Detroitu

S. Michael Glad iz Detroita mi je poslal registrirano pismo z zahtevo za potrdilo o sprejemu, datirano na pošti 31. marca in naslovljeno na stari naslov Proletarca, ki smo ga imeli do pred sedmimi leti na 26. cesti. V pismu priporoča in želi, da naj delujemo za čimvečji uspeh vseslovanskega kongresa v Detroitu, ki bo 25.-26. aprila. Na sestanku zastopnikov jugoslovanskih društev mu je bilo naročeno, da naj nam pošlje njihovo resolucijo, spisano v hrvaščini, z naročilom, da to prevedemo in priobčimo.

Predlaga, da naj v Chicagu poskrbimo za govornika na ta kongres in svetuje da bi prišel bodisi Joško Oven Frank Zaitz ali pa Ethel Kristan.

M. Gladu v pojasnilo, da sklicatelj kongresa vabijo razne slovenske organizacije, da pošljejo zastopnike. Kar se tiče govornikov jih imajo za dva dni zborovanja več kot dovolj med sklicatelji in politiki, ki so povabljeni, da nagovore kongres. Zastopniki bodo le poslušali, čeprav bo med njimi več sto govornikov.

Vzrok, da to javno pojasnujem je način, po kakršnem mi je bilo pismo poslano.

Cirkular, ki je bil priložen pismu, razlaga, da funkcionira v Detroitu za sodelovanje skupnim odborom poseben jugoslovanski centralni odbor Slovencev, Hrvatov in Srbov, v katerem so po trije od vsake teh narodnosti. Njihova naloga je zainteresirati Jugoslovane v Ameriki za ta kongres in jim priporočati, da naj pošljejo na to zborovanje čimveč delegatov.

Odbor poudarja, da je dolžnost Slovanov pomagati v borbi proti našim največjim sovražnikom — italijanskim fašistom in Hitlerjevemu nacizmu. Pravi, da sta Hitler in Mussolini uspevala samo zato, ker so bili Slovani

REKEL JE, DA SE NE BO VRNIL...

"Sedaj, ko se odpravljam, te vidim bržkone poslednjič," je rekel letalec Newkirk svoji ženi Jane (na gornji sliki), ko se je prostovoljno vpisal v ameriško bojno letalstvo. V spopadih z Japonci je uničil 25 njihovih letal, toda tudi njegovo je treščilo v tla. Ženi so sporočili, da je med mrtvimi.

nesložni in razdeljeni. Sedaj pa nam je dana priložnost, da nudimo ameriški Slovani vso mogočo pomoč Zed. državam, Angliji, Kitajski, Rusiji in drugim zaveznim deželam.

V imenu detroitskega odbora Hrvatov, Slovencev in Srbov so podpisani Josef Korsic, Vaso Kresojevich, Albert Troha, Vladislav Lalich, Petar Kelly (predsednik odbora), Frank Kachansky (tajnik), August Dugar, Anton Marich in Joseph Dobrinec.

Kdor želi kaka pojasnila o tem kongresu, naj piše na sledeči naslov: Michael Glad, 1833 Puritan, Detroit, Mich.

Glede govornika ne morem ničesar storiti. Pismo je naslovljeno name osebno torej ne kak organizaciji, kateri bi se naj ga predložilo. Naši ljudje v Detroitu, ki se za stvar trudijo, imajo najboljšo namene in želimo, da se jim napori v tem smislu tudi uresničijo. — F. Z.

Izreden občni zbor SDC

Chicago. — Na seji direktorija Slovenskega delavskega centra, ki se je vršila dne 1. aprila, je bilo zaključeno, da se skliče za dne 24. aprila izredni občni zbor v namenu, da se izvoli člana v upravo namesto Osearja Godina, ki je bil pozvan v armado.

Te seje so se udeležili Frank Alesh, Oscar Godina, F. S. Tauchar, Charles Pogorelec, Angela Zaitz, Philip Godina, Anton Vikič in Frank Zaitz. Odsoten je bil Anton Garden.

Frank Alesh je dejal, da je na prejšnji seji tajništvo začasno sprejel, a je uvidel, da vsled svojega drugega dela te naloge ne bi utegnil vršiti. Sprejel je tajništvo na to Chas. Pogorelec, pogojno, da se izvoli druga tajnika čim dobimo v direktorij na izpraznjeno mesto novega člana.

Seja je določila tudi kontrakt, ki je poslat za zgraditev nove strehe najugodnejšo ponudbo. Naročeno mu je napraviti tudi nove žlebove.

F. Zaitz je poročal, da bo vrt v področju Johna Chemazarja in da se bo skušalo dobiti cvetlice in kar bo še drugega treba s čimmanjšimi stroški. Lani so bili izdatki v tak namen par desetakov in približno tolikšni bodo letos.

Razpravljalo se je znova tudi o predelanju prostora družabnega kluba. Bilo je sklenjeno, da se dobi nadaljne podatke in se nato ukrene, kaj bo z ozirom na sedanje vojne razmere mogoče storiti.

Za nadzorni odbor sta poročala F. Tauchar in Angela Zaitz, da je tajnik Oscar Godina član tega odseka pozval pregledati račune, predno odda poslovne knjige namestniku. Ugotavljata, da so računi v najlepšem redu.

Izredni občni zbor se bo vršil v petek 24. aprila tik pred sejo

kluba št. 1 JSZ. Klub je največji delničar in vsak navzoč član bo zastopal enako število delnic, dalje so pozvani na to sejo vsi drugi delničarji, ali pa naj pooblaste koga drugega, da jih zastopa. Slednje se tiče posebno delničarjev izven Chicaga.

Glede predelave prostora družabnega kluba bi direktorij rad, da bi se to izvršilo. Prej tega nismo mogli zaradi financ, letos pa smo "odtajali" vso gotovino, a vsled vojne pa imamo druge težave, bodisi, da se cene veliko višje nego so bile, in porajajo se tudi dvomi, da-li v takih razmerah, ko se vojna situacija bolj in bolj ostri, sploh smemo riskirati zadolžitev, ne da bi mogli z gotovostjo trditi, ako bomo zmogli tudi obroke.

Vseeno, vprašanje je ostalo odprto in izvršile se bodo nadaljne poizvedbe v čimkrajšem času.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Co. nad dve sto tisoč dolarjev plače in bonusa na leto. Nekateri kongresniki so opozarjali na take zaslužke in vpraševali, čemu večina gleda le na delavce, ki sedaj, za 50 ur garanja, prejema "sijajne črke".

Komunisti v Londonu so sklicali 29. marca shod, na katerem so zahtevali, da gre Anglija zares v vojno. Časopisi, ki so se norčevali iz njih, pa so jih vpraševali o shodih pred 22. junijem lani, na katerih so zahtevali, da Anglija preneha z vojno in sklene mir s Hitlerjem.

Stavke so v kapitalističnem časopisju oglašane za temeljno oviro produkcije. Unije imajo k sreči biroje za statistiko, pa dokazujejo, da kapitalistični viri lažejo. Škoda le, da nimajo unije tudi časopisja, kakor ga imajo sovražniki ljudskih keristi.

Indija, ki je za Anglijo v tej vojni silno važna, ima armado okrog milijon mož. Le kakih 200.000 izmed njih jih je v borbi pod angleškimi poveljniki, drugi so doma. Indija lahko da pod orožje 10 milijonov mož, a izgleda, da se v tej vojni to ne zgodi, ker je Anglija s koncepcijami indijskemu ljudstvu predolgo čakala.

Švedska si prizadeva biti nevtralna, čeprav dela za Nemčijo. Mora. A Nemčija zahteva od nje še več. In ker Hitler hoče skoncirati svojo borbo do prihodnje jeseni, zahteva od Švedske, da mu služi v teh naporih več kot doslej. Vlada v Stockholmu pa je mesto tega odredila mobilizacijo, ker noče postati lutka. Verjetno je, da ji bo ta odpor koristil. Švedska mu je bolj v prid, če ostane nevtralna, kot pa da jo podjarmi.

DOMAČA FRONTA

(To je eden izmed vrste tedenskih člankov, ki jih objavlja War Production Board.)

Ta vojna je vojna mnogih front, doma in preko morij. Najbolj važna izmed domačih front je vojna produkcije. Tu vodimo veliko ofenzivo... Pogon za vojno produkcijo.

Pogon za vojno produkcijo je spojen z drugim pogonom, ki se viši že nekaj časa in ki mora uspeli, ako naj izdelamo topov in tanke in ladje in letala, ki jih potrebujemo.

Ta drugi pogon je pogon, da se nabere vsak komad obrabljenih okvin, starega gumija in papirnih odpadkov in spravi nazaj v tovarne in plavže. To je pogon, v katerem vsakdo v Zed. državah more pomagati.

Uradno se ta pogon naziva Salvage for Victory Campaign. Vrši se pod vodstvom urada Bureau of Industrial Conservation, ki je podrejen War Production Boardu, delujočega potom odborov, ustanovljenih v 42 državah.

Ravno sedaj ta urad osredotoča svoj trud na 6.500.000 form v Ameriki, da se nabere staro železo za železarne in plavže in stari gumij za tovarne, ki preobnavljajo gumij.

Cenilo se je, da imamo približno četrtno tone kovinskih odpadkov povprečno za vsako farmo v Zed. državah, kakor tudi velike količine gumija v starih obrocih in cevih.

Dokler nismo vstopili v to veliko vojno za ohranitev svobod demokratičnih ljudstev vse povsod, smo bili mi Amerikanci precej potratni. Bili smo potratni, ker naša dežela je dežela obširnih virov naravnega bogastva. Sedaj se je vse to spremenilo. Naučili smo se, da se starega papirja napravljajo zaboji, ki držijo municijo in konzervirani živeži za naše vojake. Naučili smo se, da se iz obrabljenih kovin more napraviti tank ali ladja ali letalo. Neučili smo se, ko so nas Japonci odrezali od zaloge novega gumija, da so stari obroči postali ravno tako dragoceni kakor kroglice.

Mi Amerikanci se sedaj učimo tudi štediti. Učimo se rabiti stvari tako, da dolgo trajajo. To je jako važno, kajti predmeti, na katere smo bili navajeni — gospodinjstva orodja in priprave, bodo postajali čim dalje bolj redki. Vsak dan prinaša nove vesti, da je zopet kaka mironodobna industrija zaprta, ali da so kake tovarne preurejene za vojno proizvodnjo. Niti se ne bo več po 30. aprilu izdelovalo glasilnih skrinj (juke boxes). Ti veliki avtomatični fonografi uporabljajo množice kovin, ki se potrebujejo za vojno. Vsak posejinec je vseboval zadosti medij za 750 patron.

Ako naj umno štedimo, moramo imeti kako osnovo. To velja za vsakogar izmed nas in to velja za cele industrije. Za razprodajatelje mleka, na primer. Nedavna preiskava je pokazala, da ako razprodajatelj mleka ne ukrenejo nekaj, da štedijo na obrocih, ne bodo po osmih ali desetih mesecih sploh v stanu dostavljati mleka.

Precejšnji del železa in jekla, ki je šlo v postelje in posteljne zmeti ter matrace, je bil 1. aprila ustavljen in po dnevu 31. maja ne bo več nikake produkcije kovinskega pohištva. WPB je ustanovil stroge kontrole tudi nad rabo poobnovljenega gumija. Od 31. maja se preobnovljeni gumij ne bo smel rabiti v dolgi vrsti predmetov, segajočih od otroških vozičkov, gospodinjstvih rokavic pa do golfnih torb.

Ako živite v kaki izmed 19 vzhodnih držav ali v Washingtonu ali Oregonu je vojna prišla bliže k vam vsled tega ker se gasolinskim posajam dostavlja 20 odstotkov manj gasolina. To je posledica potopljanja ladij, ki vozijo gasolin.

Potovanje vseh vrst poštane kakor se zdi, vedno bolj težavno, čim vojni napori raste; bo manj gasolina za motoriste in manj udobnosti za potnike po železnici vsled prevažanja vojaštva.

Osemdeset od sto čevljarskega usnja višje kvalitete je sedaj rezerviranega za vojake.

RUSIJA ŽELI, DA ZAVEZNIKI OTVORE ŠE ENO FRONTO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nato v Berlin, mu je uspelo v interesu Hitlerja uveriti angleški "Clivedon set", da je Rusija "nezmogljiva" za vojno. Verjel mu je Chamberlain in domalega vsa angleška aristokracija. V Franciji pa so se bali vojne radi vojne. Tako so se dogodila romanja "marelarjev" k Hitlerju. Čehoslovaška mu je bila žrtvovana.

Rusijo so v tistih pogajanjih povsem ignorirali, in zdi se, da ima pri tem ameriški Lindbergh, ki želi "spremembo vlade" čimprej, prilično zaslug. Šel je v Rusijo in bil gost sovjetske vlade. Nato v Nemčijo, kjer so ga še bolj gostili. Ko se je vrnil v London, je govoril o Rusiji, kakor da je to v vsakem oziru za vse nesposobna dežela, in da bi si Anglija, če gre v vojno, nakopala z Rusijo le breme.

Lord Beaverbrook, ki v Angliji veliko pomeni, pa tudi v Kanadi, v Avstraliji in drugih angleških dominijih, in v Zed. državah, je rekel 29. marca na svojem posetu v Zed. države, da je sovjetska fronta "uplovestva". Beaverbrook je milijonar, je lastnik velikih časopisov in mogočna osebnost v angleški javnosti. Pa prizna: Anglija ne zmaguje, up imam le še na Rusijo.

Neizogibne spremembe

Jasno je, da se angleška aristokracija polagoma spoprijaznjuje z dejstvom, da je starih dni konec. Imperij v Aziji, kakršen je bil po starem, je za Anglijo izgubljen. Toda Anglija mora živeti, in žvela bo, ako ji Hitler ne bo narekoval smrtne obsodbe. Od tod želja, da naj Rusija zmaga.

Mnogo jih je — v Angliji in v Zed. državah, ki sovražijo Sovj. Rusijo veliko bolj nego Hitlerja in njegov tretji raj. To, da Rusijo sovražijo pristaši kapitalizma, je razumljivo. Ni pa prav jasno, čemu naj bi v tem položaju pomagali Hitlerju taki ljudje, ki so zoper nacizem. Ložje jim bo premagati Stalina, ako on zmaga, kakor pa Hitlerja. V Rusiji lahko nastanejo pogoji za demokratično uredbo po socialističnih načelih. Pod Hitlerjem jih ne bo.

Reading Labor Advocate dobil novega upravnika

Znani socialistični tednik Reading Labor Advocate v Readingu, Pa., sporoča, da je postal njegov upravnik J. Henry Stump, bivši socialistični župan tega mesta. Prejšnji upravnik George M. Rhodes je resigniral, ker bo posvetil ves svoj čas aktivnostim v unijah.

ZA LIGNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
TEL. MCRAW 4707
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI
XIX.

V poznem srednjem veku je bilo slovensko ozemlje popolnoma razcepljeno. Velika Karantanija, ki se je osnovala, da je zadrževala Madžare v njihovih roparskih pohodih, je razpadla, ko se ni bilo treba več bati madžarske nasilnosti. Polagoma so se od nje odcepila njene mejne grofije ali marke ter začele živeti samostojno življenje pod svojimi vladarji. To se je pričelo že v dvanajstem stoletju in se počasi nadaljevalo. Na mestu politične enote so se pojavljale majhne neodvisne dežele druga za drugo. Inle so sicer drugačne meje kakor tik pred prvo svetovno vojno, a so vendar zapustile svoja imena avstrijskim kronovinam v dedščino.

Najprej se je pospela do samostojnosti Vzhodna marka. Tu so že iz 976. gospodovali Babenberžani, ki se niso bili tako slabi gospodarji, a vendarle pa zelo veliki pomembnosti slovenskih krajev. Ščamska so razširili meje svojega ozemlja do reke Litve na vzhodu in do Anize pa Kremse na zahodu. Pripeljali so cele trume nemških kmetov iz Bavarke, Švabske in Saksonske v podonovske pokrajine, kjer sta pluh in sekira kmalu izpremenila divjo puščino v rodovitno svetlo. Slovenci so se tu najprej poizgubili med množicami nemških priseljencev. Zelo dolgo so se ohranile slovenske naselbine blizu sedanjega mesta Linca v Zgornji Avstriji. Onkraj Donave je bilo na nemških samostanskih posestvih dobersto števil slovenskih družin. Samostani so imeli Slovence zato radi, ker so bili znani čebelarji in so jim pridelovali vosek za cerkveno rabo ter vrh tega se izdelovali sladko medicino. Zato se dobi mnoga slovenska imena v bavorskih in avstrijskih listinah tja do 14. stoletja. Na Slovence je naštetih dalje še do poznega srednjega veka kot rudarje po bavorskih solinah. Potem pa vedno bolj ginejo te priče slovenske starodavnosti. Le imena gora, hribov, holmov in potokov še govorijo, da je nekada tudi ob Donavi bival slovenski rod.

Stajarska je tudi kmalu nastopila kot samostojna politična celota. Ime je dobila po gradu "Stira" (Štajer) ob Anizi, kjer je bil rodni grad štajerskih grofov. Obsegala je na severu izprva dolino Mure in Dravo z mestoma Maribor in Radgona, a v sedanjem Spodnjem Štajerju pa le nekaj posestev v Savinjski dolini (Zalec, Laško) in ob Sotli.

Stara "Savinjska marka", t. j. svet ob Savinji in Savi, je še dolgo pripadala koroški vojvodini in takisto tudi Slovenji gradec. Uprava tega ozemlja je bila v rokah mejnih grofov kranjskih, ki so imeli v starem Celjskem gradu svojega sodnika. Isti nagib, ki je v devetem stoletju ustvaril Veliko Karantanijo, je sedaj razširil in okrepil vojvodino štajersko. Bila je najvzhodnejša dežela nemškega cesarstva ter branila državne meje pred Madžari.

V tistih časih ni bila le Spodnja štajerska popolnoma slovenska, nego so bivali Slovenci po vsej zemlji štajerskih vojvod. Že tedaj, ko so bili štajerski Otokarji le priprosti travenski grofije in so še njihova posestva omejevala na dolino reke Ani-

že, je bilo skoro vse travensko okrožje (Traungau) naseljeno od Slovencev. Ti so tvorili celotne, zaključene naselbine ob Anizi, ob štajerju in po gornjem delu Kremske doline. Ker so bili ti kraji gozdni in le redko naseljeni, se je tu slovenski življenjski deloma še do dvanajstega stoletja. Goram, vodam in krajem so dali večim Slovinci imena. Slovenska so domala vseh večjih voda: Lausa (Luža), Frudnitz (Bročnica), Zauchen (Suha), Gafenz (Jablonec), Močvirnik, Müttnich (Motnik); takisto gore: Zemsekberg (Čemšek), Murehkegel (Vrh); Hobbisch (Gabež); potem kraji Leimbach (Ljubnica), Loiben (Ljubno), Gams (Kamnica), Möderdorf (Modrice) itd.

V sedanjih vojvodini štajerski srečujemo Slovence vseh stanov tja gori do izvirkov Mure in Murice; plemenitase, svobodne posestnike in podložnike. Slovence je ime gradu Gružarji (Greischern, Gružarn) v Aniški dolini, Pekova (Peckau), Sekova (Seckau) Smilje (Smilburg sedaj Schmierenburg), kjer se omenjata še leta 1250, svobodna Slovenca Vidic in Neso. Jako dolgo so se Slovenci ohranili okoli Admonta (Vodmata) in blizu gojskega samostana (Göss). Tu niso bili naseljeni le samostanski podložniki, nego tudi svobodno rojeni možje, ki se navajajo kot priče v raznih listinah, tako l. 1240. Preslav, Svojslav, Jurko za Admont, Leskovar in Rabne l. 1255, za Goss, še l. 1250, sta imela v Krogelm (Kriegelm) blizu Severnika (Semmering) slovenska kmeta Stangoj in Stojan svoja posestva. Prav gotovo nista bila edina v tistem okrožju.

Zavit rep

Dne 30. suša je prinesla čikaška Tribuna na uredniški strani sledeče cvetke svoje plehke mladosti:

"Konkretni Holmes iz Massachusetts je napadel predlog, po katerem bi imela vlada kupiti poštstvo za stanovanja obrambnih delavcev, ter označil kaj takega za lahkomišelnost razmetavanje in razpisanje ljudskega denarja. G. Holmes je zahteval še nadaljnjo preiskavo čikaških poročil, ki pravi, da misli obrambna stanovanjska oblast potrošiti 136 milijonov dolarjev od 300 milijonov, dovoljenih in določenih za stanovanja, na poštstvo za 90.000 obrambnih delavskih domov. To bi prišlo več kakor \$1,500 na dom in bi moralo dati še jako dobro poštstvo."

"Ne glede na vprašanje, če imajo stanovanjske oblasti sploh pravico kupiti poštstvo, proti čemu ima g. Holmes, kakor se zdi, pomisleke na zdravi podlagi, se mora reči, da ima cel stanovanjski projekt kaj čudne pojme o obrambnem delavcu. Na vsak način mora ta imeti družino; saj mu je treba doma v bližini kraja njegove zaposlenosti. Ampak doslej je pač moral s svojo družino vred sedeti, jesti in spati na praznih škatalih in preslegastih zabojih za pomaranče. Čemu naj bi imeli tisti, ki delajo po obrambnih tovarnah, manj pohištva ali pa večjo potrebo po novem pohištvu kakor kdo drugi v deželi, je nerazumljivo."

Tako vam modruje čikaška Tribuna, ki trdi, da je največji list na svetu. Sila neumno, ali povsem dosledno je takšno modrovanje. Saj se ta zagrizena sovražnica našega delavstva in

General, ki pomeni več kot pa le to, da je dober strateg in poveljnik

Ko je prišel general MacArthur s Filipinov v Melbourne, v Avstralijo, je bil pričrno sprejet ne samo od množice, nego tudi od avstralskih častnikov, kot jih predstavlja gornja slika. Ni samo važno, da je Roosevelt poslal v Avstralijo tega ameriškega generala, pač pa še veliko bolj važno dejstvo, da so Zed. države prevzele s tem odgovornost za očitve Avstralije pred japonsko nevarnostjo. Zelo možno je, da se usoda Japonske odloči v Avstraliji, ako se razvije v odločujoče bojišče. Mnogi menijo, da se bo ofenziva proti mikadovemu cesarstvu pričela z avstralskega kontinenta.

zaključena, zagovornica velekapitalističnih težnj potegne za vsakega, ki se le količkaj upira izboljšanju delavskih razmer, pa naj je to tudi kongresnik Holmes, ki si hoče na tako klavrn način in naravnost trapati način pomagati iz svoje zagnatosti vsaj malce v ospredje naše javnosti in ki je trdovratno molčal, kakor ni črhnila niti besedice tudi čikaška Tribuna, ko se je vlada odločila postaviti velikanska poslopja kapitalističnim podjetjem v obrambne namene.

Suhec je brozgast in naši kmetje pravijo, da ima tisti mesec zavrt rep. Tako ga ima tudi čikaška Tribuna, ko prinaša tako brozgo svojemu čitatelstvu v dušno pašo.

Zasluzena počastitev

Prihodnjo soboto bodo clevelandski Slovenci priredili svečano pojedino našemu zaslužnemu kulturnemu in političnemu delavcu Etbinu Kristanu v čast in priznanje ob petinasedemsetem letu njegovega plodovitega in koristnega življenja.

Kristanova osebnost je v našem javnem življenju tu in onkraj morja tako markantna, da bi bil zares velik narodni greh, če bi ali mi Slovenci kar tiho mimo njegovega 75. rojstnega dne.

Jaz se žal iz razumljivih razlogov ne bom mogel udeležiti omenjenega slavlja, da bi odličnemu slavljenju dejansko in pristočno segel v roke ter mu iz srca želel še dolgo življenje. Toda bom pa v duhu tamkaj in Kristan naj sprejme te skromne vrstice za mojo iskreno čestitko.

Vseslovanski kongres

Proti koncu meseca aprila se bo vršil v Detroitu vseslovanski kongres.

Med drugimi se ga misli udeležiti tudi sodrug Martinek, če je pravilno, kar sem čital v našem tisku.

Zatelebanost

Kakor se mi zdi, se še sedaj dobi med nami ljudje, ki jim je Nemčija še vedno bolj pri srcu kakor pa njihova rodna zemlja.

V Marxovih in pozneje Liebknechtovih časih je res marsikaj dobrega prišlo iz Nemčije. Ali celo tisto je bilo povajano v nemški moki. Nemec je predvsem le Nemec. To nam potrjuje nemška zgodovina od svojega početka do danes.

Toda tudi tisti časi so minili in iz sedanje Nemčije prihaja le zlo in gorje, le morija, pokončevanje in sužnost.

Tistim, ki ne marajo videti tega, niso sijajne zmage junaskih Rusov nič in vrh tega pa še trosijo neutemeljene govorice, češ, da misli Stalin skleniti kar na svojo pest premirje s pesoglavcem Hitlerjem.

Ti ljudje so nesrečno zaljubljeni v tiransko Nemčijo, ki skuša z nasilnostjo zagospodovati celemu svetu, ker bi tega nikoli ne mogla doseči po mirni poti.

Taki zaljubljenosti pravimo zatelebanost, a takim zaljubljenem pa zatelebanost.

Popravek

Zadnji teden se je v tej koloni upravljal tiskarski škrtat na številke.

V tretjem odstavku spiska, ki se peča z zgodovino slovenskega naroda, je naredil iz pravih letnice 178 napačno 1778.

VESTI O POLOŽAJU V JUGOSLAVIJI

Sledeče novice so iz raznih poročil, ki jih je doslej objavljala čikaška biro jugoslovanskega poslanstva v Washingtonu. Imeli smo jih postavljene za priobčitev večinoma že prej, a so vsled obilice drugega gradiva zaostale. Čitali ste jih mnogi že v drugih listih. Omenjeni novinski urad je bil minul teden preseljen v New York, kjer sedaj posluje istotako kot v Washingtonu, pod pokroviteljstvom jugoslovanske vlade in je njena ustanova, toda pod drugim vodstvom. Po novem se jugoslovanski čikaški propagandni biro — last vlade — imenuje Royal Yugoslav Information Center. Njegov naslov je 812 Fifth Ave., New York, N. Y. Prva poročila od njega smo prejeli 30. marca. Opisujejo dogodke v času vladnega prevrata, 27. marca lanske leto, o katerih so naši čitatelji že seznanjeni. Kot doslej, bomo tudi v bodoče priobčevali iz omenjenega biroja le kar bomo smatrali za važno s stališča tega lista, in pa kajpada kolikor bo nam dopuščal prostor.

London, 26. feb. (ONA-JCO) — Uspehi četniškega bojevanja v Jugoslaviji so se te dni najbolj pokazali v besnih člankih beograjskega časopisa, ki opozarja, da bodo Jugoslavlani uničeni, če se ne bodo vdali nemškemu gospodstvu. "Novo Vreme", ki je pod nemškim nadzorom, trdi: Danes ni več vprašanje, če se bo s Srbijo napravilo kakor s Poljsko, danes nastaja vprašanje, če bo ostala ali pa izginila.

Jugoslovanska vlada je dobila poročila, da divjajo hude bitke v bližini Dubrave, drugi četniški oddelki pa so v boju blizu Gline, 30 milj južno od Zagreba.

Srbi, Hrvati in Slovenci, ki se borijo v vrstah vojske generala Mihajlovića, uspešno napadajo nemške in italijanske sile. Tajna zveza med oboroženimi silami v domovini in zamejsko v Londonu še vedno obstoje.

Bern, 2. marca. (NYT) — "The New York Times" poroča iz Berna o posebni nemški strategiji na Balkanu in pravi, da so vprašanje pošiljanja desetih bolgarskih divizij za nadzorstvo v Jugoslavijo začelo odložiti, ker Bolgari Nemcem ne morejo dati desetih divizij.

London, 27. feb. (AP) — V zvezi s pomanjkanjem hrane v Evropi in stisko za živež v Jugoslaviji se poroča, da je stanje zelo težko. Nemške zasedne oblasti so zaslegle vso hrano, tako da mora kmetako prebivalstvo v nekaterih krajih prodajati svoje pridelke za nemške marke, kar je najstrašnejše za kmete v Srbiji.

Bern, 27. feb. (UP) — Po poročilih United Press-a iz Evrope o gospodarskem stanju se lakota širi ne samo v Poljski in Grčiji, temveč tudi v Jugoslaviji, nekada bogati zemlji. Položaj v Jugoslaviji je podoben grškemu. Nemčija je povsem izpraznila in vzela pod svoje nadzorstvo vse zaloge žita v Banatu, Bački, Hrvatski, Sloveniji in Južni Srbiji. Kdor pozna pravo gospodarsko stanje v Jugoslaviji, mora poročilom United Press-a verjeti. Kraji, ki jih je Nemčija zasedla, so ne le žitnica Jugoslavije, temveč tudi žitnica Evrope. Vsi ti kraji so dajali dovolj hrane ne samo za potrebe Jugoslavije, temveč tudi za izvoz. Javno je, da morajo sedaj vsi ti predeli, katerih pridelki so namenjeni samo za Nemčijo, trpeti lakoto. Črna gora, Hercegovina, Dalmacija, deli Bosne, vsa dalmatinska obala in Hrvatsko Primorje, Lika in Krbava niso nikdar pridelovale toliko, da bi bilo samo za nje dovolj. To so kraji Jugoslavije, kjer ni hrane, v katerih pa živi duh odpora. Poizkušalo se je pošiljati hrano v Grčijo. V Jugoslavijo pa ne, kajti hrano je mogoče poslati v Jugoslavijo samo z vojaško pomočjo. Mimo poročil United Press-a in Associated Press-a so še razna druga poročila, ki prav tako trdijo, da je gospodarski položaj v Jugoslaviji silno težak in da se posledice že jasno zapažajo pri zdravstvenem stanju prebivalstva, zlasti v pasivnih krajih, ki so sedaj odsekani od bogatih delov Jugoslavije in počasi mro od lakote.

Angora, 3. marca (UP) — Oseba, ki jo je raztrgala bomba ob napadu na nemškega poslanika v Turčiji, Franza von Papena, je bil jugoslovanski slugatelj prava z imenom Omer. Policija je ugotovila, da je Omer prišel v Carigrad pred dvema letoma in se vpisal na vseučilišče. V Angoro je prišel nekoliko tednov pred atentatom v Ataturkovem drevoredu. Von Papen in njegova žena sta ušla smrti, vendar ju je eksplozija vrgla na tla. Omera, ki je bil 50 korakov od njiju, pa je bomba, ki jo je skrival pod plaščem, raznesla.

"Zuercher Zeitung" poroča iz Budimpešte, da je Pavelić s posebnim ukazom omejil delo "sabora" na eno leto, tako da bo pravna situacija dokončno rešena s posebnim zakonom. Omenjeni ukaz v glavnem vsebuje navodila, katerih izvrševanje nadzira predsednik vrhovnega sodišča. Člani "sabora" ne morejo postati osebe, ki so na ta ali drugi način razžalile čast hrvatskega naroda ali kakorkoli škodovala "neodvisni hrvatski državi". "Sabor" ima okrog 150 članov. Poročilo pravi, da je "sabor" obnovljen po 23 letih in da bo na otvoritvi govoril Pavelić.

Hrvatski Narod" poroča, da je železniška direkcija v Sarajevu izdala naznanilo, da je za nedoločen čas preprečeno pošiljanje zavojev v Sibiho in pošiljanje pošte čez Beograd.

INB poroča, da je srbska pomorna akcija za podporo revnim in potrebnim pokazala dobre uspehe. Vsak dan se deli prebivalstvu 3000 kosil. Prebivalstvu so dali 10.000 zavojev živeža in potrebnih, v vrednosti 1.100.000 dinarjev. Razdeljenih bo še 5000 zavojev po 7 kg vsak. Razen tega so razdelili 9000 kubičnih metrov drv. Dijakom osnovnih šol so podelili 500.000 dinarjev podpore. Med potrebne rodbine bodo razdelili tri milijone dinarjev. Beogradskim rodbinam bodo podelili 2.200.000 dinarjev za zdravila.

"Pester Lloyd" poroča, da je beogradska "vlada" izdala zakon, ki ureja stanje Nemcev v Sibihi. Svoje središče imajo v Velikem Bečkereku. Imajo svoja lastna pravila, ki se jim mora pokoriti vse članstvo. Prav tako lahko izdaja ukaze z zakonsko močjo za vse nemške skupine.

"Hrvatski Narod" poroča, da so v Zagrebu odpustili 43 poštinih uradnic iz političnih razlogov.

Angora, 14. feb. (NYT) — Iz zanesljivih virov se poroča, da se vse bolj širi nezadovoljstvo med bosanskimi mohamedanskimi skupinami, ki služijo s hrvatskimi vstajskimi četami, ki se bojujejo proti jugoslovanskemu generalu Draži Mihajloviću na ozemlju "večje Hrvatske". Nemiri in pobegi se vrstijo na bojišču in po vojašnicah.

Bern, 10. marca. (NYT) — V spisku italijanskih izgub v mesecu februarju, ki so ga danes objavili v Rimu, prinaša naslednji odstavek: "Zasedeni kraji Balkana, 224 mrtvih, 267 ranjenih."

Zgornje se nanaša na izgube, ki so jih Italijani imeli zaradi delovanja upornikov v Jugoslaviji. V spisku se poroča, da so italijanske izgube na ruskem bojišču bile 40 mrtvih, 723 ranjenih in 7 pogrešanih.

Novo ustreditev Slovencev pod Italijo

Bern, 12. marca. (NYT) — Iz Rima poročajo o novih smrtnih kaznih v Jugoslaviji. V Ljubljani so ustrelili 16 "teroristov", obsojenih zaradi nedovoljenih zvez in tajne propagande, ubojev in številnih požigov umorov. Obsojeni jih je hitri sod italijanske druge armije.

Nemci obešajo in streljajo Slovence

Priobčujemo doslej znana imena Slovencev, ki so jih Nemci ustrelili ali obešali:

(Op. u. Proletarca. — Z nekaterimi izmed tu navedenih sva se z ženo seznanila l. 1938., ko zva potovala po ondodnih krajih. Ona je iz Rodice, tik Domžal, doma, pa so ji nekatere

ri izmed ubitih znani še iz šolskih let.)

Krtine pri Moravčah: Franc Pečnik iz Kamnika, Ivan Prepelj iz Kamne gorice, Stefan Gruđen iz Jeranovega, General Sitar iz Bukovice, Franc Šešek iz Kamnika, Anton Jeglič iz Kamnika, Anton Orehek iz Moravč, Ivan Sušnik iz Jeranovega, Božidar Kopic iz Kamnika, Franc Drole iz Kamnika.

Ljubno, Savinjska dolina: Feliks Kavčič, Mihael Stular, Josip Krivic, Anton Krivic, Anton Snedice, vsi iz Ljubnega ali Podnarta.

So. Gorje pri Kranju: Franc Soklič, Bogomir Repe, Karel Repe, Ivan Zupan, Jože Pikač. Jarše pri Domžalah: Ivan Dacar, Josip Vidmar, Franc Vidmar, Lovro Dragar iz Padgorice, Mirko Kerželj iz Trbovelj.

Domžale: Franc Kos iz Cerkelj, Peter Sparovec iz Kranja, Andrej Korošec iz Domžal, Oskar Slamnik iz Slovenjgradca, Ferdo Horvat iz Mekinj, Pavel Korošec iz Tacna, Franc Golob iz Dravograda, Ludvik Vertin iz Brezji.

Lesce, Gorenjsko. Josip Bernard, Anton Poje, Jože Dacar iz Črauc, Anton Mohorič iz Javornika, Franc Hrstek iz Javornika, Franc Podgornik, Albin Šavli, oba iz Javornika.

Krško ob Savi: Josip Graber, Peter Jernejc, Srečko in Miroslav Kaplan, Emilijan Kaplan, Franc in Rajmund Kastelic, Anton in Franc Preska, vsi iz Krškega, Ivana Uranjek iz Celja.

Jesenice, Gorenjsko: Franc Freligh, Ludvik Stražišar, Karel Kragelnik.

Begunje, Gorenjsko: Ignac Hren in Leo Brenclj iz Kamnika, Alojz Glavič iz Mengša, Mirko Furlan iz Kamne gorice, Milan Kolarič iz Perovega, Ivan Finžkar iz Javornika, Franc Štern, Vinko Šagerik, Jurij Mesojed, Rafko Pavlin, vsi iz Holmece, Mihael Špacapan, Anton Jerič (zadnji iz Holmece).

Majski Glas

Ste v vaši naselbini že sklenili naročiti Majski Glas?

Listen to
PALANDECH'S
RADIO BROADCAST
Featuring a Program of
YUGOSLAV FOLK MUSIC
Every Saturday, 1 to 2 P.M.
STATION WHIP
1520 kilocycles (Top of the Dial)

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh
svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

LOOKING AHEAD

By LEN DE CAUX

Washington hysterics are periodical but peculiar. These curious epidemics recur on Capitol Hill particularly in election years. They are especially dangerous in wartime.

The symptoms of hysteria are described in a Red Cross textbook as follows:

"In an hysterical attack the face does not change color. If an attempt is made to pull open the eyelids, the patient will resist and close them more tightly.

"The person always falls on some soft spot, like a sofa or an easy chair. And hysterical attack seldom occurs unless there is an audience present."

The above symptoms apply pretty exactly to the calculated hysterics indulged in by labor-baiting Congressmen, except that some of them do tend to get red in the face.

Washington hysterics are made not born. They are designed to take advantage of doubtful Congressmen who are out of touch with their voters.

A hysteria campaign must be well financed and carefully planned. It takes advantage of some genuine uneasiness in the public mind. Then, at a given signal, press, radio, full-page ads and dozens of other publicity devices are all turned on at the same time, with a single slogan and a single purpose.

As the form telegrams, postcards, etc., pour in on Congress, the anti-labor members get up one after another and go through their hysteria routines.

The whole performance is designed to convince uncertain Congressmen that "the public" is hysterically demanding action against labor.

In the present instance, the American public is genuinely worked up about the war. Anything that obstructs a maximum war effort is certain to incur real public wrath.

For their own selfish purposes, union-busting industrialists, sweatshop employers, wealthy newspaper publishers and many shady outfits playing the Nazi game have combined to finance and organize a hysteria campaign directed against the working people.

"The 40-hour week, strikes and union selfishness are to blame for war obstructions"—that is their slogan.

Tools of Democracy

An industry has to have machine tools to make tanks or razor blades, automobiles or safety pins, or any other machine-made commodity.

Democracy—the industry of the whole people—also has to have its machine tools.

If it is well equipped with machine tools, it turns out its products—such as civil liberty, social security, a high standard of living, abundance for all, satisfied citizens—very efficiently.

If it is not well equipped, it may turn out some of them well and others inefficiently or not at all.

Democracy has quite a few machine tools.

Among them are the right to vote, the right to talk in private or in public, the right to hold meetings, the right to write, the right to speak over the radio, the right to worship or not to worship, the right to petition public officials or bodies, the right to a good job and a good income.

Most democracies have all of these machine tools except the last one—the right to a good job and a good income. This has as yet been recognized as one of the machine tools of democracy. But it ought to be. The lack of it is the main reason why more than one-third of the population is ill-fed, ill-clothed and ill-housed. It is the main reason for the absence of social security and abundance for all.

So long as this machine tool is lacking, a democracy is quite deficient. Now that we're in a war to preserve and extend democracy, it should be extended so as to include this machine tool.—Milwaukee Post.

Kaltenborn and His "People's Lobby"

Commentator Broadcasts Falsehoods Which Make Fine "Copy" For Hitler's Propaganda Agents; Americans Haven't "Lost Faith"

LABOR does not charge that the newspaper publishers, the radio commentators and the demagogues, in and out of Congress, who night and day seek to divide Americans into hostile groups and "muddy" public thinking until almost anything may happen, are on Hitler's payroll, but they should be, for they are certainly doing his work.

Let it be emphasized at the outset that LABOR does not object to criticism of the Roosevelt administration, the labor movement, or of any individual or institution in the land.

Decent criticism, based on facts, will help, not hurt. But LABOR does condemn the flood of lies and half-lies which continues to engulf the nation. Hitler certainly likes it; every sane American should abhor it.

For example: H. V. Kaltenborn blared over the radio last Sunday afternoon:

"The people feel we are losing the war. They believe the men in Washington who make our laws and the men who administer them do not measure up to the needs of the day. And the people are doing something about it. Mass meetings are being held or announced in a hundred separate communities to create what might be called a 'people's lobby' to win the war."

If that statement was not "played up" on the front page of every Nazi controlled newspaper in the world, Hitler's publicity men were "asleep at the switch."

Of course, Kaltenborn's claim was a brazen lie. The people of the United States have not lost faith in President Roosevelt or the Congress of the United States. Anyone who says they have lost faith in their chosen representatives is either a fool or a traitor. Kaltenborn may make his choice.

It is true that some people believe what commentators like Kaltenborn say. They also take it for granted that their local newspaper is telling them the truth. Those people may be "jittery," but the masses are calm

and are proceeding about the job of winning this war.

Kaltenborn uncouthly declared that no one was organizing the "people's lobby." A few minutes later he left the cat out of the bag. He revealed he had been down in Oklahoma and had discovered that the "Daily Oklahoman," a newspaper published in Oklahoma City, started the campaign to bombard Congress with demands for the outlawing of strikes and the setting aside of the 40-hour work week on government work.

Other southern papers took up the balleyhoo. Sweatshop employers throughout that entire section printed postal cards carrying the "demands" and launched a drive to deluge members of Congress.

That's all there is to Kaltenborn's "people's lobby." Howard Hopson, once a powerful utility magnate, did the same thing when President Roosevelt was seeking the enactment of a law to restrain the thievery of the men and corporations who unloaded billions of worthless stock and bonds on the American public. Hopson was exposed and is now in the penitentiary.

If a congressional committee will take the trouble to investigate Kaltenborn's "people's lobby," it will discover the same nauseating situation.

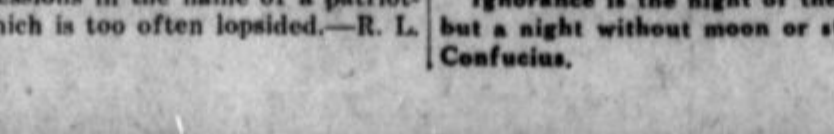
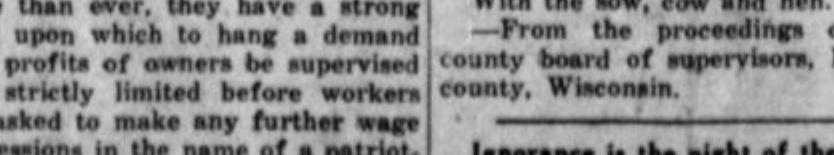
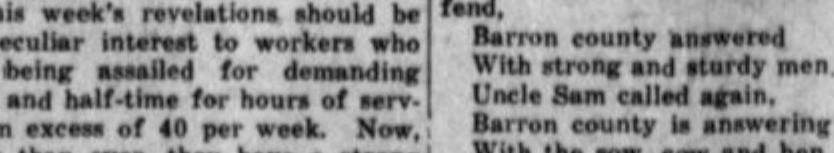
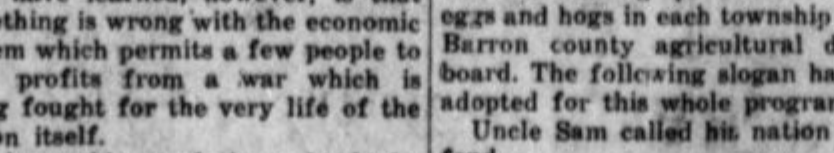
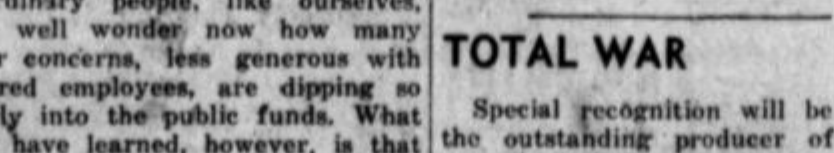
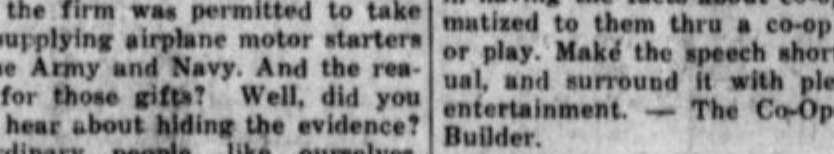
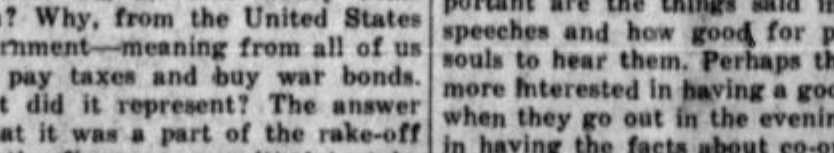
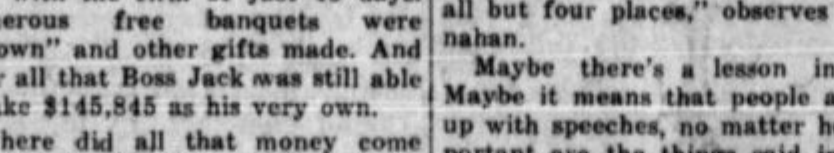
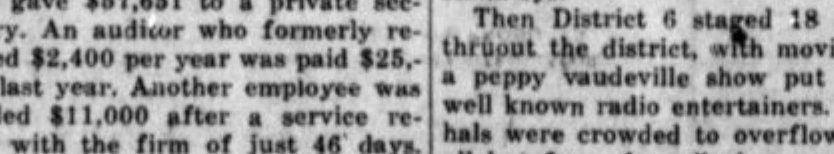
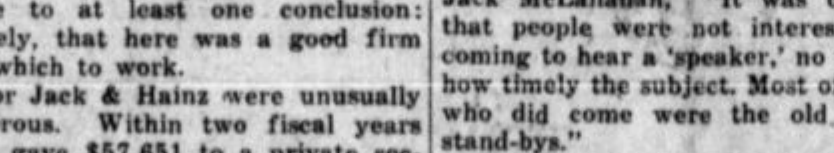
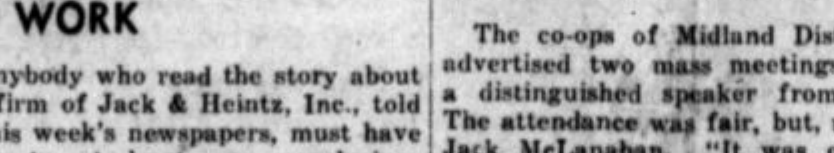
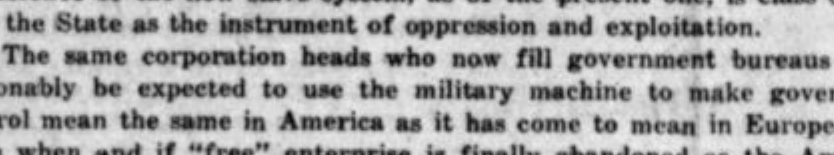
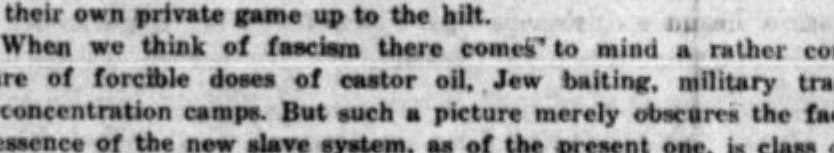
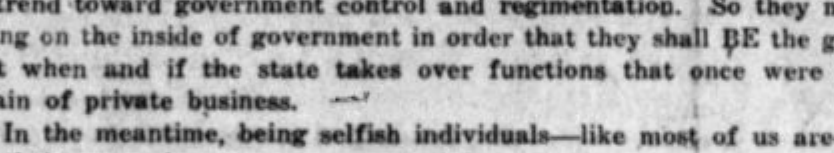
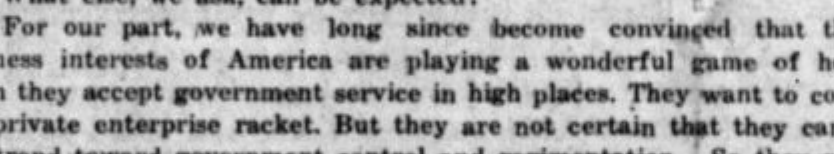
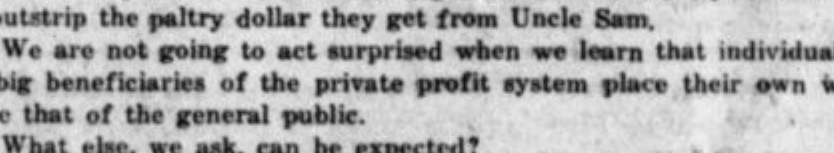
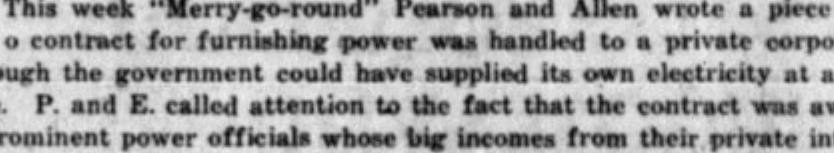
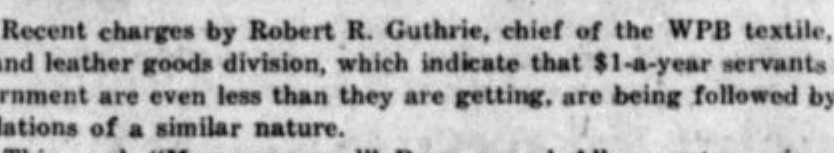
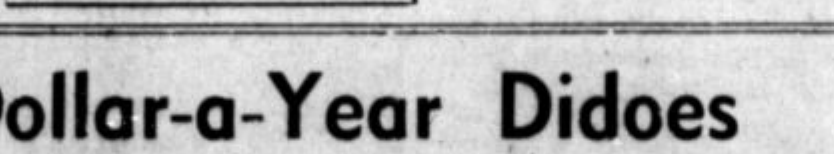
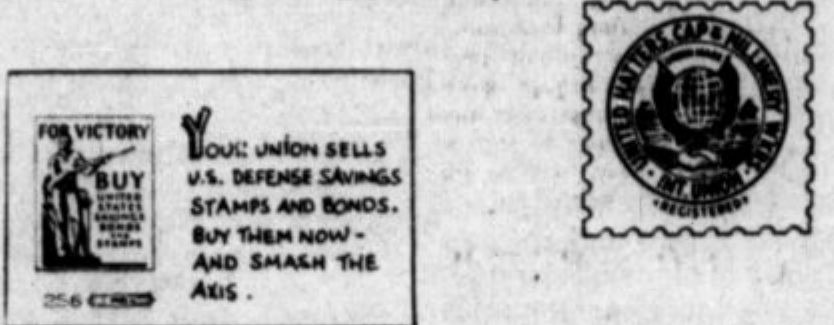
WHO WEARS PANTS? EVERYBODY!!

Chicago. (U.P.) — The issue of "who wears the pants" has become dead in families engaged in defense industries, the Illinois Manufacturers' association revealed today.

A survey conducted by the organization shows that increased employment of women has caused a big boost in demand for girls' working pants. Blue denim, khaki and olive drab are the preferred shades.

The only way to have a friend is to be one.—Emerson.

THE MARCH OF LABOR

VICTORY — NOT DEFENSE

By RUTH TAYLOR

Far too many people in this country are still thinking in terms of defense. It is an escapist withdrawal from reality, a hangover from isolationism. They overlook the fact that defense is meaningless without victory, and that more often than not the best defense is a strong offense.

For seven years the powers we fight have been coordinating all their resources to the one end of war. They geared their organizational and productive forces to just this one end—while we shut our eyes to what was going on about us and ran our productive plant at half speed, and allowed our enemies to stir up trouble and hatreds in our midst. We have the power to produce more and better weapons of war than the Axis—but we have allowed them to get a seven years head start—and we have to make whatever effort we can to catch up to and pass them.

Defense means we are an island fortress under siege, forced to rely on just what we can grow or manufacture, with too short a supply of many things essential to keep our productive plant running; our three thousand mile coast line almost impossible to defend against enemy sniping; our ships barred from even our coastal waters—and we have no barrier against invasion from the skies, other than our own boys and the airplanes we can build for them.

Victory means a fierce struggle. It means that every hour of human labor and every ounce of raw material must be used for the one purpose of winning the war. It means that there can be no more slackers or drones that we will have to work and work hard, live under orders, and give up many of the things that once seemed important. But at the end it means a world made free from fear—a world in which honor and reason again prevail, in which all men and women without discrimination because of class, race, or creed can again build homes and plan for a future, in which little children can laugh and play and grow strong and learn how to build a still better world for those who follow after.

We are fighting for survival—and the way out does not lie in defense—but only in Victory.

GENERAL MACARTHUR NOT ANTI-LABOR

President William Green of the American Federation of Labor called on March 30, upon Secretary of War Stimson to take official action to prevent unauthorized use of General Douglas MacArthur's photograph in newspapers advertisements advocating anti-labor legislation.

In a telegram to Secretary Stimson, Mr. Green cited two specific instances where this was done and asked the Secretary to join him in protesting against it.

Mr. Green charged that it was taking unfair advantage of Gen. MacArthur to use his photograph without permission in the furtherance of policies which his Commander-in-Chief and the War Department have publicly opposed.

He also charged that the advertisements were deliberately anonymous because publication of the names of the sponsors "would prove beyond question that their motives are selfish rather than patriotic."

Mr. Green asked Secretary Stimson to act "in the interests of the free press, in the interests of the truth and in the interests of the principles of justice and fair play which make us proud to be Americans."

Growth of a Rumor

Anne said to Betty: You know what Joe said to me—he said he wouldn't let his kid join the army.

Betty to Carrie: You know that Italian that has the vegetable market—well, he won't let his boy fight for Uncle Sam.

Carrie to Donald: I ain't buying at Joe's any more. Any Eyetalian that won't let his son fight for America—well, you know what he is!

Donald to Eddie: It positively is dangerous. They say Joe's got a lotta friends at the factory. Italian friends! This town is chock full of fifth columnists. It's about time the FBI got busy.

FBI to Joe: Why don't you want your son to fight for Uncle Sam?

Joe to FBI: Because Tony, he only 15. He gotta wait a couple of years!

Council for Democracy.

TOTAL WAR

Special recognition will be given the outstanding producer of milk, eggs and hogs in each township by the Barron county agricultural defense board. The following slogan has been adopted for this whole program:

Uncle Sam called his nation to defend.

Barron county answered.

With strong and sturdy men.

Uncle Sam called again.

Barron county is answering.

With the sow, cow and hen.

From the proceedings of the county board of supervisors, Barron county, Wisconsin.

Ignorance is the night of the mind, but a night without moon or star.—Confucius.

Is This the Way to Win This War?

Those editors, politicians and industrialists who are devoting their days and nights to lying about American workers, may well give thought to what happened in Houston, Texas.

The foes of labor hired the local Coliseum and invited the people to join in what they described as "a drive to increase war production." Of course the speakers had little to say about war production. They concentrated their fire on the 40-hour week and time and a half for overtime.

They shouted the familiar falsehood about American workers which have been so completely refuted by President Roosevelt and every responsible public official who has anything to do with war production.

In the audience were many workers. The majority were engaged on war work. Naturally, they resented the torrent of abuse hurled at them and at their fellow workers in all parts of the country.

They protested. They demanded that labor's side be heard. The sponsors of the meeting revealed their unfairness by refusing this reasonable request.

About that time the workers lost their tempers. They marched to the platform. They shouted into the "mikes," warning the radio audience that it was being deceived.

Finally, the situation became so bad that the foes of labor had to yield. Labor was given a chance to say something, but, according to the press dispatches, "only at the end of the regular program." This meant, of course, after the speakers were off the air.

If this campaign of brazen lying continues, clashes like that at Houston will be taking place all over the country. Does any sane man believe that is the way to win this war?—Labor.

The Leopard Hasn't Changed His Spots

When recently we congratulated the National Association of Manufacturers on its conversion to the principle that taxes should be levied according to "ability to pay," we really had our fingers crossed. The statement seemed clear enough, but we knew the N. A. M.

Our doubts were confirmed. The N. A. M. submitted its tax proposal in concrete form. All the talk about "ability to pay" was forgotten. Instead, the N. A. M. demanded:

An 8 per cent consumption, or sales, tax. That is, a tax on the stomachs of the poor.

A revision of the corporation tax so small business would have to pay more, and big business would have to pay less.

Fortunately, Congressman Jere Cooper of Tennessee was in an inquisitive humor, and before he finished the inquiries of the N. A. M.'s plan were so thoroughly exposed that they couldn't be covered up.

The Purpose and Effect Of Overtime

By John P. Frey, President, Metal Trades Department, A. F. of L.

The purpose of payment for overtime and its influence, has changed with the passing of time. In the 1890's the majority of American wage earners worked ten or more hours per day. The trade union movement of that period was endeavoring to shorten these hours, and to change a condition in many manufacturing establishments where, if for any reason workers were held more than ten hours, they received no payment whatsoever for the additional time. Overtime payment at the end of ten hours it was hoped would put an end to this condition.

When the great effort was made to shorten the hours to nine per day, and afterwards to eight, the payment of overtime materially assisted in establishing these shorter hours.

As trade unionists became more conscious of the injurious effects of unemployment on the wage earners' standard of living, the payment of overtime, as a prohibitive overtime if possible, was accepted as a means of spreading employment. This gave the payment of overtime a different application than when it was originally conceived and established by the American trade union movement.

As labor became better organized and the practice of negotiating agreements with employers became greatly extended, overtime in many instances took on a new aspect. It became a definite part of the weekly pay envelope. Trade union agreements with employers provided for minimum wage rates, basic wage rates. Employers were unwilling to have these basic wage rates increased; they used all of their influence to prevent this, but found a means by which the weekly pay envelope could be increased by establishing production conditions under which a

large number of workers received so much overtime each week. For a number of years the payment of overtime has been accepted as a definite part of the wage earners wage income. This was particularly true where the industry was of such a character as to make continuous employment the exception.

With the necessity for an extensive manufacturing program for national defense, and a condition which so rapidly developed after December 7th, 1941, the payment of overtime was applied for the purpose of stimulating greater production, while safeguarding the worker from over physical and mental labor which would reduce his long time capacity for production.

On January 13th and 14th, 1942, a conference was held in San Francisco, Calif., for the purpose of putting into effect 24-hours a day, 365 days a year production in the great shipbuilding industry on the Pacific Coast. The Navy Department, Maritime Commission and War Production Board were officially represented, and participated in the conference and the agreement which was reached. Practically all of the shipbuilders on the Pacific Coast, the Metal Trades Department, the international Representatives of shipyard workers, and the shipbuilding Metal Trades Councils also took part.

The existing Master Shipbuilding Agreement on the Pacific Coast provided for time and one-half on Saturdays and double time for Sundays.

The San Francisco conference agreed that calendar Saturdays and Sundays should be abolished; for seven days a week production required the staggering of work days for individual workmen, or for work crews or gangs.

In discussing the problem, the conference learned from reliable data, that some workmen employed in the shipyards, when they took a day or two off for any reason, invariably took the days when straight time was paid, but reported for work on the days when overtime was paid under the Master Agreement. So that there would be more continuous work the conference provided that only when a worker had been employed for five consecutive days would he receive time and one-half for the sixth day. In this instance overtime payments were for the purpose of securing continuous employment by the worker during six continuous days.

Also we see that the small have always suffered for the follies of the great.—La Fontaine.

THE CALL TO THE COLORS IS A CALL FOR DOLLARS

Dig deep. Strike hard. Our boys need the planes, ships, and guns which your money will help to buy.

Go to your bank, post office, or savings and loan association. Tell them you want to buy Defense Bonds regularly, starting now.